

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECE

Osne čete so se izkrcale v Tuniziji

Včerašnje posebno nemško in italijansko vojno poročilo javljata: V severnoafriških vodah je bilo 183.000 ton ameriškega ladjevja potopljenega, 234.000 ton pa poškodovanega — Osna letala so sestrelila zopet večje število sovražnih letal

Vojno poročilo št. 905

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V soglasju s francoskimi civilnimi in vojaš-
kiimi oblastmi so se italijansko-nemške čete iz-
kreale v Tuniziji.

Premiki naših čet na Korziki in v juž-
ni Franciji se dopolnjujejo.

Italijanski bombniki so napadli letališča v
Severni Afriki. Nekaj sovražnih letal je
bilo sestreljenih na zemlji, drugih 6 pa so v
boju sestrelili lovci, ki so bili v spremstvu
bombnikov.

Osne sile so se včeraj srdito borile s sov-
ražnimi edinicami v Cirenajki. Nasprotno

letalstvo, ki je bilo zelo delavno, je bilo zapleteno
v ponovne dvoboje z našimi lovci, ki so brez
lastnih izgub sestrelili tri letala.

Naše letalske skupine so v nizkem poletu
uspešno obstreljevale in razprševale angleška
oklepna sredstva in kolone, ki so jim zadale
obšutne izgube.

Preteklo noč so angleška letala znova bom-
bardirala mesto Genova, ki je imela veliko
škodo v stanovanjskih četrtih. Ugotovljeno šte-
vilo žrtv med civilnim prebivalstvom znaša 4
mrtve in 23 ranjenih. Njihova imena in primki
bodo objavljeni v mestnem časopisu.

Italijansko vrhovno poveljstvo je včeraj ob-
javilo tole posebno vojno poročilo:

Italijanska in nemška letalska ter pomorska
sila je v tesnem sodelovanju v boju ob obalah
severne francoske Afrike, ki je trajal več dni, do-
segla že velike uspehe.

14 prevoznih ladij s skupno 102.000 tonami je
bilo zairdno potopljeno. 1 petrolejska ladja kakih
10.000 ton je bila torpedirana in je ostala v pla-
menih, 7 drugih prevoznih ladij s skupno 71.000
tonami pa je bilo hudo poškodovanih, da je treba
računati z njihovo izgubo.

Nasprotnik je torej izgubil skupno za 183.000
ton trgovskega brodovja, vrh tega pa je bilo 35
drugih parnikov s skupno 234.000 tonami hudo po-
škodovanih. Od vojnih enot pa so bile potopljene
tri križarke in 4 rušilci ter stražne ladjice, zadete
in poškodovane pa so bile 1 bojna ladja in 3 letalo-
nosilke, od teh ena letalonosilka prav hudo; poleg
tega je bilo še poškodovanih 14 križark in velikih
rušilcev, 7 rušilcev in stražnih ladij, skupno 89
vojnih ali trgovskih enot je torej bilo ali uničenih
ali poškodovanih v neusmiljenih napadih, v katerih
so med 7. in 13. novembrom nastopile italijanske
in nemške letalske ter pomorske sile v zahodnem
Sredozemlju. Bitka se nadaljuje.

Sredozemsko bojišče, 16. nov. AS. Italijanske
letalske sile so napadle v nizkem poletu neko leta-
lišče v severni francoski Afriki v trenutku, ko ga
je zasedal sovražnik. Naša letala so se spustila nad
bojišče ter obstreljevala številne bojne dvomotor-
nike, kateri so pravkar pristajali na vzletišču. Ste-
vilna letala na tleh so bila poškodovana, dočim so
se naša letala navzlic močni protiletalski obrambi
vsa vrnila na svoje oporišče. Pri nekem ogledni-

škem poletu sta dva ameriška lovca napadla neko
naše letalo nad nekimi francoskimi pristaniščem v
francoski Afriki. Prišlo je do srditega boja, v ka-
terem sta bili obe sovražni letali sestreljeni.

Berlin, 16. nov. AS. Prve strani tukajšnjih
dnevnikov so danes zjutraj skoro izključno posve-
čene mnogim velikim uspehom italijanskega ter
nemškega letalstva in brodovja proti angleško-
ameriškem izkrcavalnemu ladjevju, uspehom, ki
znašajo po navedbah včerašnjega izrednega voj-
nega poročila 89 potopljenih ali težko poškodova-
nih sovražnih ladij. Listi pripominjajo, da izguba
417.000 ton trgovskega ladjevja, nujno potrebnega
za vzdrževanje v Afriki izkrcanih angleško-ameri-
ških čet, pomeni za sovražnika velikanski udarec.
»Völkischer Beobachter« omenja govor generala
Smutsa o naraščajoči nevarnosti osnih podmornic,
ki je imel v Londonu tolikšen vtis, da je izbrisal
sledove pretiranega in lahkotnega optimizma, ka-
teremu se je prve dni predala anglo-ameriška mno-
žica. Angleži morajo dan za dnem ugotavljati te-
žavnost položaja, ker osne podmornice potopijo več
ladij, kakor jih lahko izdelajo angleške ter-ame-
riške ladjedelnice. »Montag« piše, da so zdaj v
Londonu in Washingtonu razumeli, da vsak nastop
Angloamerikancev v škodo Evrope ali obmejnih
prostorov neizogibno trči na ovire energičnih bli-
skovitih nastopov italijansko-nemških sil.

Rim, 16. nov. AS. Uradno poročilo angleško-
ameriškega glavnega stana v Severni Afriki ne
zanikuje številk o potopljenih ali poškodovanih
ladjah, objavljenih včeraj v posebnem italijan-
skem in nemškem poročilu, marveč se omejuje
le na objavo izgub »pred izkrcanjem«.

Veličastni japonski pomorski uspehi

Od 7. julija je bilo potopljenih 54 bojnih ladij, od začetka vojne pa so
Japonci Amerikancem in Angležem potopili ali poškodovali 1267 ladij
in uničili 3744 letal

Tokio, 16. nov. AS. Razen šest križark in
ena rušilca, ki so jih izgubili Amerikanci 12. no-
vembra v pomorsko letalskem spopadu pri otoku
Guadalcanarju, je nasprotnik izgubil od 7. avgus-
ta soto v vodah Južnega Tihega oceana 54 voj-
nih ladij, med njimi eno oklepno, pet letalono-
sil, 22 križark, 15 rušilcev, 9 podmornic, enega
pobiralca min in neko drugo vojno enoto nedo-
gpane vrste. Razen tega so bile v spopadu 12. no-
vembra poškodovane še dve križarki in trije rušil-
ci. Ševidno ladij, ki so bile v istem času poško-
dovane, obsega pet zadnjih enot in znaša v celoti 23
enot, med njimi tri oklepne, štiri letalonosilke,
sedem križark, šest rušilcev, ena podmornica in en
čistilec min. Potopljenih ali poškodovanih je bilo 22
podmornic, 6 topničark, dve polagalki min, ena
pobiralca min, dve torpedovki, 20 drugih manjših
enot in nekaj pomožnih enot. Zajete so bile slede-
če ladije: ena ladja za posebno službo, dve topni-
čarki, dve polagalki min, dva rušilca in več drugih
manjših ladij.

Tokio, 15. nov. s. V pristojnih japonskih vo-
jaških krogih poudarjajo, da so japonske pomor-
ske sile od začetka te vojne za Veliko vzhodno
Azijo dalje potopile ali hudo poškodovale 370 so-
vražnih vojnih ladij ter potopile, poškodovale ali
zaplenile 897 prevoznih vojnih ladij, razen tega
pa sestrelile ali uničile še 3744 sovražnih letal.
Potopljene sovražne ladije so naslednje: 9 oklep-
ne, 13 nosilci letal, 38 križark, 36 rušilcev, 3 ladje
za posebno službo, 89 podmornic, 8 topničark in
5 ladij za polaganje min, nadalje 9 torpedovk in
16 manjših ladij, 2 pomožni ladij in 2 nadaljnji

neopredeljeni ladij. Poškodovane sovražne ladje
pa obsegajo 89 bojnih ladij, 4 nosilke letal, 20
križark, 18 rušilcev, 2 ladji za posebne službe, 39
podmornic, 6 topničark, 2 ladji za polaganje min,
eno minolovko, 2 torpedovki ter 28 manjših in 2
pomožni ladij. Zaplenili pa so: eno ladjo za po-
sebne službe, 2 topničarki, 2 ladji za polaganje
min, 2 torpedovki in dve drugi manjši edinci.

Sanghaj, 16. nov. AS. Poveljnik Šoiči Kama-
tea, ki zapoveduje japonski mornarici v kitajskih
vodah, je izjavil, da je ostal Guadalcanal edino
ameriško sprednje oporišče v veliki vzhodni Aziji
in da so Japonci tudi na tem otoku ustavili na-
predovanje izkrcanih ameriških čet. Poveljnik
Kamatea je dodal: »Če bodo hoteli veserno-
ameriške čete dolgo ostati na tem otoku, jim bo-
do morale washingtonske oblasti poslati pomoč
ter pošiljati na to bojišče nove pomorske sile,
katere bodo doživele isto usodo, kakor sedanje,
ki so bile uničene v bitkah pri tem otoku. Tako
se bodo Japonci lahko borili z Amerikanci tam,
kjer bodo sami hoteli, kajti Amerikanci ne bodo
imeli več dovolj brodovja za boj.

Tokio, 16. nov. AS. Poročilo japonskega glav-
nega stana objavlja nove podrobnosti o uspehih
pomorske bitke v južnem Pacifiku. V tem času so
bile sovražne izgube naslednje: ena bojna ladja,
letalonosilka »Enterprise«, »Hornet«, še ena velika
letalonosilka, tri križarke in en rušilec so bile po-
topljene. Težko so bile poškodovane naslednje
ladije: tri velike bojne ladje in trije rušilci. So-
vražno letalstvo je zgubilo 150 strojev, sestreljenih
v letalski bitki nad sovražnimi postojankami, 25
sovražnih strojev pa je sestrelila protiletalska
obramba japonske mornarice nad japonskim boji-
ščem. Skupno z onimi letali, ki so bila uničena pri
potopitvi sovražne letalonosilke, so nasprotniki
zgubili nad 200 letal

Angloamerikanci trepetajo pred osnimi podmornicami

Rim, 16. nov. AS. Kakor poroča agencija
AFI iz Londona, se tamkaj v Severni Afriki nič
ne prikriva, da bo Os v bodočih dneh napela vse
svoje sile v upanju, da bo s podmornicami pre-
prečevala zaveznikom utrjevanje njihovih postoj-
ank v Severni Afriki. List »Ewening News« pi-
še: Ministri in veščaki, kateri se bavijo s temi
vprašanji, so vsi istega mnenja v priznanju, da
so podmornice največja nevarnost za združene
narode. Predlog generala Smutsa, da je treba
ustanoviti posebni glavni stan za boj proti pod-
mornicam, je najobčutljivejša točka naše vojne

organizacije. Dostojaj kaj takega nismo imeli. Mo-
ramo se spomniti na nauk o podmorniški vojni,
ki smo ga dobili že v zadnji svetovni vojni. Ta
nauk nam kaže strahotno ceno, ki jo je treba
plačati, če se uporabljajo stare metode in se
nove metode zanemarjajo. Os sama lahko brez
Japonske pošlje 500 podmornic v boj proti nam,
piše »Ewening Standard«, ki dodaja, da ne Nem-
ci kar najbolj trudijo z izdelovanjem novih pod-
mornic. List pravi, da Nemčija izdelava zdaj 33
podmornic na mesec. To je že čudovita »arma-
da«.

Italijanski kulturni institut v Bratislavi

Bratislava, 16. nov. AS. Tukaj je bil pose-
bno slovesno odprt italijanski kulturni institut,
kar označuje krajevni tisk za zgodovinski dogo-
dek v italijansko-slovaških kulturnih odnosih.
Pri slovesnostih sta govorila italijanski poslanik
ter slovaški prosvet. minister Sivak, ki je dejal,
da je svobodna Slovaška srečna in počaščena, da
lahko nudi temu institutu svoje gostoljubje v slo-
vaški prestolnici. Nato je govoril akademik Joa-
him Volpi o zgodovini Italije v svetovni zgo-
dovini. Kratke besede je spregovoril tudi predse-
dnik instituta prof. Maver.

Pogreb argentinskega poslanika v Rimu

Rim, 16. nov. AS. Danes zjutraj je bil v Rimu
pogreb argentinskega poslanika pri Kvirinalu Mal-
brana. Navzoči so bili zastopnik Kralja in Cesarja,
zunanj minist. grof Ciano, zastopniki senata,
zbornice fašijev in korporacij, zastopniki Italijan-
ske akademije, člani vlade ter diplomatskih zbor-
ov pri Kvirinalu in Sveti stolici. Pred katedralo
kom sta bila položena venca Kralja in Cesarja in
Duceja. Sveto mašo je opravil apostolski nuncij
pri Kvirinalu msgr. Borgognini Duca, ki je imel
tudi pogrebne obrede. Po pogrebnih svečanostih
je bilo truplo prepeljana v argentinsko cerkev na
trgu Buenos Aires, kjer je bil poslanik začasno
pokopan.

Indija vztraja na svoji poti

Bangkok, 16. nov. AS. Poročilo o pogovoru
med indijskim podkraljem Linlithgowom in Ra-
gijem Gopalaharjem je izzval največji gnev v

indijskih krogih. Anglija je pripravljena spustiti
Gandija na svobodo le pod pogojem, da preneha
z uporniškim gibanjem. Ti neplemeniti poskusi
so imeli le to posledico, da so med indijskimi
rodoljubi vzplamteli še ostrejši boji za indijsko
neodvisnost.

Roosevelt in mali narodi

Buenos Aires, 16. nov. AS. Pri radijskem
nagovoru na prebivalstvo Filipinskih otokov je
predsednik Roosevelt izjavil: »Dolgo časa bo
moralo preteči, preden se bodo mali narodi lah-
ko sami vladali.«

Mogočne zavezniske postojanke na vzhodu

Berlin, 16. nov. AS. Kakor poročajo nemški
listi, bo položaj nemških čet na vzhodu v bodoči
zimi mnogo različnejši, kakor je bil lani. Razlike
so naslednje:

1. nemške in zavezniske čete imajo sistem
utrdb, ki so na dveh tretinah celiga bojišča ostale
v letošnjem poletju nespremenjene. Bilo je torej
dovolj časa, da so jih še bolj utrdili in preskrbeli
z mogočnimi obrambnimi sredstvi. Iz začasnih
zasilnih postojank leta 1941/42 je bila organizirana
sistematična obrambna mreža, ki lahko vzdrži vsak
napad ter nudi vse potrebno za bivanje in pre-
skrblo rezervnih čet;

2. lanske zimo je imela nemška armada velike
težave v glavnem zato, ker je šele malo pred zimo
zavzela obsežne pokrajine ob svojih bokih in jih
ni mogla organizirati. Danes je vse to drugače.
Za prvimi bojnimi črtami je skrbno organizirano
zaledje, veličastna vrsta potrebnih zvez ter nešteto

ekladš streliva ter živil;

3. izkoriščeni so bili vsi nauki in vse iz-
kušnje iz lanske zimske kampanje. To se nanaša
bodisi na opremo čet, bodisi na oborožitev, bodisi
na organizacijo določenih taktičnih okolištin. Tudi
če bi bila zima izredno ostra, ne bodo vojaki nove
Evrope v bojnih črtah proti boljševizmu nikakor
presenečeni in nepripravljeni. Tudi sicer so se od
junija okolištin na vzhodu v marsičem spremenile.
Nemci so zadali Sovjetom velike izgube. Desetine
in desetine njihovih divizij so bile uničene, uniče-
nih je bilo na tisoče topov, tankov in letal, najbo-
gatejše pokrajine je zgubila Moskva skupno z ne-
štetiimi rudniki in industrijskimi pokrajinami. Zato
Sovjetska Rusija prihodnje mesece ne bo mogla
napasti z isto silo kakor lanske zimo. In če lanske
zimo z več svojo vojaško in industrijsko močjo
Rusija pri svoji ofenzivi ni mogla uspeti, je lo-
gično, da bo letos lahko še manj dosegla.

Boji na Kavkazu in v Stalingradu

Napad na letališče Bone — Pomorski spopad pred nizozemsko obalo

Hitlerjev glavni stan, 16. nov. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

Na Kavkazu so nemške čete uničile dve
obkoljeni sovražni skupini, na drugem odseku
pa so odbile sovjetske napade pri visokih kr-
vavih izgubah za sovražnika.

Bojna letala so v Kaspiškem morju
zaigala eno tovrstno ladjo ter poškodovale dve
prevozni ladij.

V Stalingradu so napadale čete za-
veze nadalje hišne bloke ter odbile sovražne
protinapade.

Ob Volhovu se je ponesrečil sovražni na-
pad ob našem obrambnem ognju.

V Cirenajki načrtno potekajo umikoval-
ni premiki. Nemška in italijanska bojna ter ru-
šilna letala so z dobrim učinkom napadla so-
vražne kolone. V letalskih bojih z nadmočnimi
sovražnimi letalskimi skupinami so bila sestre-
ljena tri sovražna letala.

Nemške in italijanske čete so v polnem so-
glasju s francoskimi civilnimi in vojaškimi oblast-
mi pristale v Tuniziji.

Na alžirski obali je bilo bombardira-
no pristanišče in letališče Bone.

Neka nemška podmornica je na maroški
atlantski obali torpedirala 6000-tonski
potniški parnik.

V noči na 15. november je bila pred nizo-
zemsko obalo pomorska bitka med stražnimi
čolni in sovražnimi hitrimi čolni. Po kratki bit-
ki se je sovražnik umaknil.

Hitlerjev glavni stan, 16. novembra. Nemško
vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole izredno
vojno poročilo:

Italijanske ter nemške letalske in pomorske
sile so v spopadih proti nasprotnim ladijskim
spremljavam ob Severni afriški obali dosegle na-
slednje uspehe:

Uničenih ali poškodovanih je bilo 89 enot, in
sicer je bilo potopljenih 14 trgovskih ali prevo-
znih ladij s skupno 102.000 tonami, ena petrolejska
ladja kakih 10.000 ton je bila zadeta s torpedom
ter se začela potapljati; 7 trgovskih in velik pre-
voznih ladij pa je bilo tako hudo poškodovanih, da
je treba računati z njihovo izgubo.

S tem je bilo uničenih 183.000 ton.
Potopitev 8 ladij s skupno 76.000 tonami je
bila objavljena, kakor znano, v posebnem poro-
čilu 14. t. m.

35 trgovskih ali prevoznih ladij s skupno
234.000 tonami je bilo poškodovanih deloma tako
hudo, da dlje časa ne bodo rabne.

Ena bojna ladja je bila poškodovana.
Poškodovane so bile tudi tri letalonosilke, ena
od njih tako močno, da bo ostala izven boja za
več časa.

Tri križarke so bile potopljene, 14 križark in
rušilcev pa poškodovanih. 4 rušilci iz spremljavne
enote so bili potopljeni, 7 rušilcev iz spremljav-
nih enot pa je bilo poškodovanih.

General Rancke odlikovan

Berlin, 16. nov. AS. Hitler je poslal brzojav-
ko brigadnemu generalu Ranckeu, ki se je zo-
pet odlikoval s svojimi četami v sedanjih trdih
bojih v Severni Afriki ter mu je podelil odliko-
vanje Zelene križa na hrastovem listu. Tele-
gram je imel naslednjo besedilo: »V priznanje
in hvalečnost za Vaše junsko zadržanje v borbi
za bodočnost našega naroda, Vas kot 145. voja-
ka nemških oboroženih sil odlikujem z Železnim
križem na hrastovem listu.«

Majski ni zadovoljen

Rim, 16. nov. AS. Sovjetski poslanik v Lon-
donu Ivan Majski je izjavil, da boji v Afriki ne
predstavljajo drugega bojišča, kakor so si ga za-
mislili Rusi.

General Vogel ubit

Lisbona, 16. nov. AS. Iz angleško-ameriške-
ga glavnega stana v Severni Afriki poročajo, da
je bil v letalski nesreči ubit pribočnik generala
Eisenhowera, angleški brigadni general Vogel.

Petaín Darlanu

Vichy, 16. nov. AS. Načelnik francoske dr-
žave maršal Petaín je poslal admiralu Darlanu
naslednjo poslanico: »Zvedel sem za Vašo brzo-
javko, poslano predsedniku vlade. Vi bi morali
bratiti Severno Afriko pred ameriškim napa-
dom. Vaša odločitev pomeni kršitev mojega po-
velja in nasprotuje nalogi, katero ste sprejeli.
Zaukazujem, da armada Severne Afrike v nobe-
nem primeru ne stori ničesar proti Osnim silam
in da ne povzroči domovini še več nesreč.« Pod-
pis: Filip Petaín.

Petaínova poslanica francoskim silam v Afriki

Vichy, 16. nov. AS. Maršal Petaín, vrhovni po-
veljnik francoskih oboroženih sil, je poslal afri-
ški armadi naslednjo poslanico: »General Giraud,
ki ni držal svoje oficirske besede ter je pogazil
svojo čast, zatrjuje, da je bil imenovan za povelj-
nika afriške armade Ta naslov so mu dale tuje
sile. Jaz prepovedujem generalu Giraudu sklice-
vati se na moje ime in nastopati kot moj odposla-
nec. Častniki, podčastniki in vojaki, ne smete po-
stati sokrivci njegovega izdajstva. Odrečite mu po-
koroščino. Jaz sem in ostanem vaš edini poveljnik.
— Filip Petaín.«

Lavalovi posveti

Vichy, 16. nov. AS. Laval je imel po razgo-
vorih z maršalom Petaínom več sestankov s svo-
jimi ministri v zvezi s položajem Francije po
napadu na Severno Afriko in v zvezi s sklepi,
ki jih bo treba podvzeti za preprečitev vseh no-
reditnih primerov.

Angleška podmornica potopljena

Rim, 16. nov. AS. Angleška admiraliteta po-
roča, da je bila potopljena angleška podmornica
»Talisman«. Bila je ena najmodernejših angle-
ških podmornic ter je imela 1090 ton.

Seja pokrajinskega odbora za letalsko zaščito pod predsedstvom Visokega komisarja

Ljubljana, 16. nov.

Visoki komisar je predsedoval v vladni palači seji pokrajinskega odbora za letalsko zaščito. Na seji so bili navzoči še Zvezni tajnik, podprefekt dr. David, kvestor, župan, poveljnik protiletalske obrambe kakor tudi drugi člani pokrajinskega odbora za letalsko zaščito.

Podprefekt dr. David je poročal o delavnosti odbora, nato pa so bila podrobno obravnavana

naslednja vprašanja, o katerih so navzoči obširno poročali: javna in zasebna zaklonišča, predpisi za preprečevanje požarov v zgradbah, pomoč tehničnih edine in služba za prvo pomoč, zatemnitev, postavitve nadzornikov v zgradbah.

Nato je spregovoril Ekse. Grazioli in je k vsem obravnavanim vprašanjem dal navodila za nadaljnje delovanje, tako da bodo vsi predlogi čimprej izvedeni.

Novi hrvatski konzul v fašističnem domu

Ljubljana, 14. novembra.

Davi je Zvezni tajnik v Domu Fašija sprejel novega hrvatskega konzula v spremstvu njegovega prednika, ki bo te dni zapustil Ljubljano.

Hrvatski konzul je posebej obiskal Zvezo borbenih fašijev v Ljubljani, da bi tako pokazal tudi simpatije, ki vežejo oba zavezniška naroda in

ustaško gibanje, ki stoji v prijateljski državi ob strani naše Revolucije.

Zvezni tajnik je v prisrčnem razgovoru pri držal pri sebi hrvatskega konzula ter razpravljaj pri tej priliki o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo odnošajev Stranke s predstavnikom prijateljskega naroda.

Nekaj besed o živilih v nekdanji Ljubljani

Ze prejšnji rodovi so se v Ljubljani pritoževali, da so bila živila predraga in ponarejena. Sto let je že odtekle, ko je neki domači kronist v časopisu objavil, da neki mokaarji v mestu mešajo med pšenično moko vsakovrstne manjredne primese kot fižolovo, bobovo in koruzno moko, in da mimo tega še sleparijo pri teži in da zato prodajajo kruh in pecivo mnogo dražje, kot je vredno. Ljudska šegavost se je za take prestopke maščevala z množico hudobnih zafrkacij. Tako se je raznesla anekdota, da je priletel vrabec v neko ljubljansko pekarno, ondi zapičil kljunček v blebec kruha in ga z lahkoto odnesel skozi okno.

Ljubljanski mesarji niso glede na to prav nič zaostajali za svojimi tovariši peki. Vsak dan je bilo slišati o sleparijah pri teži in o najhujših surovostih. Zlasti srednji meščanski sloji so bili močno prizadeti po takih kupčijskih izgedih. Premožni ljudje, ki so kupovali večje množine in so preplačali meso za 2-3 krajcarje pri kilogramu, so bili vljudno postreženi. Če je kdo mesarja opozoril na predpisane cene, se je začel mesar razljučen izražati o uradniških in raznih cenikih. Kdor je hotel kaj dobiti, je moral lepo molčati in biti slednjim še zadovoljen, da je dobil za pol funta manj in še slabega mesa, večidel same kosti in nagnite odpadke.

Dopolnilne določbe predpisov o telesni vzgoji v javnih šolah

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Clen 1. Telesna vzgoja učencev javnih šol je poverjena Italijanski litorski mladini v Ljubljani (Gioventù Italiana del Litoro di Lubiana).

Clen 2. Zasebne šole s pravico javnosti lahko same poskrbijo za telesno vzgojo svojih učencev pod nadzorstvom G. I. L. L.-a.

Clen 3. V ljudskih šolah je poverjen pouk telesne vzgoje učiteljem, na srednjih in podobnih šolah pa specializiranim osebam, usposobljenim po določbah, ki veljajo v ostalih delih Kraljevine.

Predhodno se priznava usposobljenost po predpisih, ki so veljali v bivši kraljevini Jugoslaviji.

Clen 4. G. I. L. L. daje pouk telesne vzgoje bodisi po svojem osebju bodisi po osebju, ki mu ga da na razpolago Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino.

Clen 5. Pravilnik o šolski telesno-vzgojni službi in določbe o učnem načrtu odobri z odlokom Visoki komisar.

Clen 6. Sedanje telovadnice javnih šol se dajejo na razpolago G. I. L. L.-u, ki lahko odredi njih uporabo tudi za telesno vzgojo učencev, pripadajočih šolam, katere niso nastanjene v poslopju, kjer je telovadnica.

Clen 7. Učitelji telesne vzgoje, čeprav strokovno in disciplinsko odvisni od Zveznega poveljništva G. I. L. L.-a, so glede svojega delovanja v šoli podrejeni upravitelju šole in morajo spoštovati šolske dolžnosti, izvirajoče iz njihovega poučevanja.

Morebitne opazke o njih delu mora sporočiti upravitelj zavoda šolskemu komisariatu.

Clen 8. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nje nasprotujoče in z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo s šolskim letom 1942-43.

Gena slanina

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je določil ceno slanine, ki jo mora plačevati rejcem Pokrajinski prehranjevalni zavod po naredbi z dne 26. oktobra 1942-XX, št. 195, s predpisi o klanju prašičev, na Hr 13.50 za kilogram, blago brez kože, franko zbiralno središče.

»Prima linea« št. 2, drugi letnik

14. novembra je izšla druga številka II. letnika »Prima linea«. Na uvodnem mestu obravnava članek 28. letni jubilej lista »Popolo d'Italia«, ki ga je 15. novembra 1914 ustanovil v Milanu Duce in z njim pokrenil veliko akcijo za preporod Italije. Prva številka »Il Popolo d'Italia« je imela njegov uvodnik pod naslovom »Držnost«. Mislil, ki jih je Duce tedaj zapisal, so bile vse 28 let njegovo vodilo in vodilo italijanskega naroda, ki se je z vso ljubeznijo oklenil svojega Duceja. List prinaša tudi reprodukcijo prve številke »Popolo d'Italia«, okrašeno z učinkovito fotografsko montažo. Na prvi strani je poseben članek posvečen rojstnemu dnevu Vladarja, načeln pa je članek o fašizmu in državi. Druga stran je posvečena italijansko-nemškim kulturnim vezem, poseben članek obravnava Monako in v monakovski akademiji. Na tretji strani opiše daljši članek prvi veliki simfonični ljudski koncert, ki ga je v Glasbeni Matici priredil Zavod za italijansko kulturo v Ljubljani. Četrta stran je posvečena bojevnikom, peta stran pa fašistični organizaciji v Pokrajini. Številni so dopisi iz vseh pomembnejših krajev. Na zadnji strani je med drugimi zanimivostmi obdelan tudi šport in sicer tekma med vojaškim predstavništvom Ljubljane z A. C. Fiume. Kakor vedno je tudi to pot tednik bogato ilustriran.

Inventar tekstilnih predmetov

Ugotovilo se je, da mnogi trgovci s tekstilnim blagom in oblačilnimi predmeti doslej še niso zadostili predpisom naredbe z dne 31. oktobra 1942-XXI glede predložitve inventarja. Opozarjajo se vse trditve, da dokler ne predložijo inventarja, ne smejo začeti s prodajo racioniranih predmetov.

Ne glede na sankcije, ki so predvidene v prej navedeni naredbi, bo trgovcem, ki kršijo gornji predpis, odvzeto obrtno pooblastilo.

Gospodarstvo

Novi trgovinski sporazum med Italijo in Finsko. Nedavno je bila sklenjena med Italijo in Finsko nova trgovinska pogodba, ki predvideva načrt za medsebojno blagovno izmenjavo. Znesek te izmenjave je določen v zelo veliki meri. Italiji zagotavlja novi sporazum znatne količine evrov in finjskih proizvodov, ki imajo poseben pomen za italijansko gospodarstvo, celuloza, les, papir itd., dočim bo Italija dobavljala Finski znatne količine tekstilij (biocci, rajon, tkanine iz umetnih snovi), v manjši meri pa tudi vrtnarske proizvode.

Italijansko-madžarska petrolejska družba. S sodelovanjem italijanskega kapitala je bila v Budimpešti z glavnico 6 milij. pengo ustanovljena Italijansko-madžarska industrija mineralnega olja.

Je bil ob koncu 18. stoletja prav ob kruharni, tik Čevljarskega mostu, dolg drog, ki je na njegovem koncu, tik nad Ljubljano, visela košara. V to košaro so posadili »hudobne« pekove mojtore, ki so se kakor koli pregrešili zoper naredbe o peki, bodi da so sleparili pri teži ali pa so peki preveč črn kruh. Ob gneči številnih ljudi, ki so se radovali sprico »prekrasnega prizora«, so peke v košari večkrat potopili v vodo, da bi se z vodo Ljubljance očistili svojih grehov.

Nedaleč odtod je bila tudi »sramotilna klopca«, kjer so morali obsojeni pekovski mojstri po več ur dolgo sedeti in si jih je lahko po mili volji ogledovalo radovedno občinstvo. To je bila »suhac«, a zato nič manj mučna kazen in zadoščanje za greh.

Dotrpela je naša ljubljana mati, stara mati, tašča itd., gospa

Terezija Smerdu

vдова po dimnikarskem mojstru

Pogreb predrage bo v torek, dne 17. novembra 1942, popoldne na farno pokopališče v Postumii.

Postumia - Ljubljana, dne 15. novembra 1942.

Žalujoči sinovi in ostalo sorodstvo

d. d. Družba je že dobila dovoljenje za raziskavanje naftnih terenov. Večina glavnice je v rokah madžarske države, ostalo pa ima neka italijanska finančna skupina. V upravi je 5 Italijanov in 5 Madžarov. Tehnični vodja je Italijan, trgoveci pa Madžari.

Italijansko-romunska trgovinska pogajanja. Te dni je zapustila Bukarešto večja romunska trgovinska delegacija, ki se je podala v Rim na pogajanja z italijanskimi industriji.

Italijansko-švicarski gospodarski sporazum. Te dni se je sestala v Rimu mešana italijansko-švicarska komisija za medsebojni promet za obravnavo tekočih vprašanj. V soboto sta predsednik italijanske delegacije poslanik Amadej Giannini in predsednik švicarske delegacije dr. Holtz podpisala sporazume, na osnovi katerih je določena količina blaga v medsebojnem prometu za leto 1943. Nadalje so bili podpisani tudi sporazumi o nekaterih gospodarskih in finančnih vprašanjih, ki interirata obe državi.

Zvišanje cen kvasa v Italiji. Kmetijsko ministrstvo je dovolilo zvišanje cen kvasa za 1 liro pri kg ob neizpremenjenih ostalih prodajnih pogojih. Ta cena velja za mokri kvas, dočim je cena za suhi kvas določena na dvojno ceno mokrega kvasa obenem s poviškom 2 lir pri kg za večje izdelovalne stroške.

Cene uvoženega lesa v Italiji so določene po odboru za les za vojaške dobave. Cena za les iz Hrvaške se razumejo franko Metlika, za švedsko obmejna postaja z Nemčijo in istotako za Madžarsko. Delno pa veljajo za madžarski uvožni les cene kot so v veljavi v Triestu.

Batova dividenda za lansko leto znaša 6%, dočim je za 1940 znašala samo 4,5% na glavnico 526,2 milij. čeških kron.

Pomanjkanje kmetijskega delavstva v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah zelo pomanjkuje kmetijskega delavstva. Zaradi tega je državni tajnik v kmetijskem ministrstvu prošil vojaško komisijo senata, da naj dovoli izločitev kmetijskih delavcev iz vojaške službe. V zadnjih letih je 1,6 milijona kmetijskih delavcev prešlo v industrijo in manjka sedaj kmetijstvu.

Za vedno nas je zapustila naša draga mama in stara mama

Jožica Štepec

zasebnica

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 17. novembra 1942, ob 15. uri z Vidovdanske ceste 9 na pokopališče v Štepanji vasi.

Sv. maša zadušnica bo v sredo pol osmih zjutraj v Štepanji vasi.

Ljubljana, 16. novembra 1942.

Žalujoči otroci: Janez, Alojzij, Marija, Ana, Marjeta, Katarina, Frančiška, Jerica - in ostalo sorodstvo.

Umrli nam je naš dobri mož, oče, stari oče, tast, brat in stric, gospod

Jože Pristov

poštni poduradnik v pokou

v 81. letu starosti. — Pogreb bo v sredo, dne 18. novembra 1942, ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina cesta V/12, na pokopališče na Viču.

Sveta maša zadušnica bo v ponedeljek, 23. novembra 1942, ob pol osmih zjutraj v župni cerkvi Vič.

Ljubljana, dne 16. novembra 1942.

Žalujoči:

Zena, otroci in ostalo sorodstvo.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Prvo poglavje.

Dne 24. aprila 1854 so avstrijska ljudstva slavila velik praznik. Na Dunaju je bila z vsem slovesom sklenjena poroka med avstrijskim cesarjem Francem Jožefom in princezo Elizabeto Amalijo, bavarsko vojvodinjo.

Avstrijski vladar je bil tedaj 23 let star in je sledil svojemu stricu, ki je odstopil dne 2. decembra 1848. Dočim je bil mladi ženin v 24. letu, je lepa vladarica štela komaj 16 let. Bila je taka, kakor da bi vzel iz pravljice. Mladi soprog je bil starega germanskega rodu, velik, slok, plemenitega obraza, elegantnih navad in svetovnjaški. Mlada nevesta pa je bila še bolj častitljivega rodu in neizrečeno lepa. Oba sta se ljubila z nežno ljubeznijo.

Elizabeta se je rodila v Monakovem dne 24. decembra 1837. Njen oče je bil vojvoda Maksimilijan, njena mati vojvodinja Luiza, oboje iz najstarejše vladarske roduvine, kajti rod Wittelsbachovcev izvira še iz časov po Karolineh, ko je postal mejni grof Arnulf Wittelsbach, sin Luitpolda, leta 911 prvi vojvoda Bavarske.

Vojvoda Maksimilijan se je rodil leta 1808 in je bil glavni vojvodske veje Wittelsbachovcev. Vojvodinja Luiza se je tudi rodila leta 1808 in je bila iz kraljevske veje Wittelsbachovcev. Bila je hčerka Maksa Jožefa, ki je bil po Napoleonu dvignjen na kraljevski prestol leta 1805 in si je privzel ime Maksimilijan I.

Elizabeta je vso svojo mladost preživela na Bavarskem, in sicer v Monakovem ali pa v gradu Possenhofen, slikovitem okolju prelepega jezera Starnberg.

V družbi s svojimi starši, tremi brati in štirimi sestrami je preživela zelo živahno, zelo srečno in zelo mirno družinsko življenje. Njena mati vojvodinja Luiza je bila izredno dobrega srca, skrbela je samo za vzgojo svojih otrok, za svoj dom in za dobrodelne navedbe. Bila je pravi vzor vseh čednosti in vrlin.

Vojvoda Maksimilijan pa je bil izreden čudak. Včasih je bil pri svojih nastopih in dejanjih tako nenavaden, da so iz njegovih dejanj pozneje sklepali o nesrečni usodi cesarice. Moglo bi se celo reči, da sta Elizabeta in njen oče vsa zmedena čutila sorodnost svojih narav. Čuden notranji vzpon ju je kot magnetizem vezal drugega na drugega.

Kar je najbolj čudno pri Maksimilijanu, je ravno njegov silen čut za neodvisnost, duhovitost, brezbriznost, vse to pa je prevečevalo silovito nagnjenje za potepuštvu.

Popolnoma se je odpovedal vsem zunanostim, ki so tedaj tlačile nemške dvore. Prav nič se ni zanimal za vodilne evropske dvore, nič mu ni bilo za rodovne in plemenske razlike, zavračal je predpise dvornih ceremonialov in se ni zanimal za dvorne pravilnike. Nikdar pa ni rekel nobene slabe besede o vseh teh zakonih in pravilih, ampak se je zadovoljeval, da se je nad njimi smejal, ali pa vse to preziral.

Bil je zelo razumen mož in se je izredno svobodno zanimal za najrazličnejše panoge javnega življenja. Zanimal se je za pesništvo, zgodovino, filozofijo, arhitekturo, glasbo, zdravstvo, geologijo, rastlinstvo in zvezdoslovje.

Ko je bil 15 let star, je spisal dramo, nato pa je pisal novele in romane, ki jih prevečal čudna in zanosna domišljija. Okoli njega se je zbirala skupina mladih književnikov. Ker so bili to večinoma skromni monakovski meščani, so se monakovski plemenitaški saloni nad tem zelo pohujševali.

Ker ni mogel nikdar obstati na enem mestu, je bil stalno na potovanjih po vsej Evropi.

Poroka je za nekaj časa prekinila njegovo nomadsko življenje. Tedaj je kupil posestvo in grad Possenhofen, odkoder se tako lepo vidijo proti jugu vrhovi bavarskih Alp. Grad je zgrajen trdno, obdajajo ga štiriglati stolpi in krasen park okoli gradu se razteza do obrežja jezera Starnberg.

Maksimilijan je v njem prebival dolge mesece, ker se je mogel v njem do neskončnosti zanimati za naravo, za drevesa, za rastline, za cvetje, za polja in gozdove, za lov in konjerejo.

Do svoje žene je bil popolnoma nebrizen, vendar pa vedno ljubezniv in vljuden. Luiza je imela samo materinske dolžnosti, sicer pa se njen mož zanj ni zanimal. Bila je zdrava in močna ženska in je rodila svojemu možu osem otrok, in sicer tri fante in pet deklet. Elizabeta, ki se je rodila 24. decembra 1837, je bila njegova druga hčerka.

Tokrat je vojvoda zelo nestrpno pričakoval porod. Ze več mesecev je bil namreč pripravljen na veliko potovanje v vzhodne dežele.

Kakor njegov svak Ludvik I., bavarski kralj, se je tudi on zanimal in navduševal za Grčijo. Ko je bil njegov nečak Oton leta 1832. postavil na grški prestol, je bil zelo navdušen. Kmalu nato pa se je zelo razočaral, ko je videl, da se je mladi bazilej zapletel v najzahrbtnje prepire in revolucionarno izzivanje. Pač pa je za naslodo prepotoval Malo Azijo, Sirijo, Palestino in Egipt. Domovina faraonov ga je navdušila. Nekega dne je na sejmu v Kairu, na trgu, kjer so prodajali sužnje, zapazil štiri male črne. Njihova ljubkost ga je navdušila. Ni se mogel vzdržati, da jih ne bi kupil. Od tedaj naprej so ga črne povsod spremljale. Ko se je vrnil na Bavarsko, jih je dal krstiti. Pa tudi tokrat so plemenitaški saloni v Monakovem presodili, da je vojvoda Maksimilijan zopet krenil preveč čez mero.

Časnikarjeva doživetja pri otroški telovadni uri

Ljubljana, novembra.

Bil je mrzel jesenski dan, ko sem pozvonil v II. nadstropju palače Vojnejeve zavarovalnice. »Ali je gospa doma?« — »Je. Pravkar telovadi.« mi je povedala gospodična, ki me je sprejela.

V predsobi je viselo polno kratkih plaščkov, ob zidu pa se je gnetla dolga vrsta čevljev. Iz dvorane je prihajalo zamolklo udarjanje bobenčka, vmes pa sem slišal vedno isti »hop, hop — hop — hop!« Tu je torej zasebna gimnastična šola, ki ni za športnega časnikarja nič manj zanimiva od nogo-metne tekme.

Punčke so se začudeno spogledale, ko sem vstopil, gospa pa mi je ponudila stol v kotu. Naprej si res nisem upal, zakaj to je prostor, tako čist in negovan, da bi bilo greh hoditi v čevljih. Za časnikarja veljajo marsikje izjeme in tako tudi v gimnastični šoli.

Punčke so hodile v krogu, krilile z rokami in poskakovale. Pogled se je zaustavil na najmlajši. To je štiriletna Špela, otrok zdrav kot jabolko, s temnimi očmi, dvema kitkama ter s sinjima trakovoma, ki vrtata za rameni. Ko je prišla do mene, se je za hip ustavila in me premerila od nog do glave kakor bi hotela reči: »Mož, čemu si prišel — pojdi domov!« Pohitela je spet v vrsto ter stopicala za drugimi.

Mala družina je krožila, se klanjala in poskakovala nekako podobno, kakor sem videl nekoč pri četvrtki. Vendar tu ne plešejo. Punčke prihajajo, da bi se utrdile, da bi lepše rasle, dobile pravilno držo; ta ali ona najbrž tudi zato, da bi postala spretnejša, kadar bo šla na Ilirijo in si pripela dresale na noge.

Gospa učiteljica kaže vedno nove vaje. Skoraj nič ne razlaga, pač pa pokaže vsak gib posebej. Miljeva in Betka jo posnemata naravnost vzorno, vse ostale pa si prizadevajo isto. Zdi se, da na vrsti vaje za vrat, zdaj težji gibi za hrbet, pa spet gibi z nogami, ki spominjajo na smuško gimnastiko. Dekletca so že vsa rdeča v lice.

»Si utrujena?« vprašam plavčasto Metko. »Ni-sem!« mi odgovori, kakor da je užaljena. Krog se zaustavi. Otroci sedijo na tla ter poskušajo »sevečot, »rjibot, plavanje, kolesarjenje in še marsikaj takega. Potem pridejo na vrsto »sola točke. Gospa se hoče prepričati, če so sklepi še dovolj gibki; krog počiva, posameznice pa delajo »izpite. Pred gospo učiteljico, pred tovarišicami in pred časnikarjem. Res, s tako vneto delajo kakor bi bile na izpitu ter pričakovale »odlično« ali vsaj »dobro oceno«.

Komaj imam časa, da se razgledam po telovadnici. Parket se svetli kot steklo, ob steni stoji švedska lestev, na drugi strani Klappova klop, blazine, žoge, obroči, vrvi — in troje velikih oken od tal do stropa. Tam bi zagledal Kamniške planine, če bi bil dan vednejši. V sosedni sobi so klopi za ma-

sažo, aparati za obsevanje in ne vem kaj še vse. Spominim se, da sem v ortopedskem zavodu, kjer se zdravijo z masažo in telovadbo, ki pa je drugačna od te, ki jo pravkar gledam.

Punčke so gnetle v kotu in čakajo, da se bodo spet razvile v krog. Ravne so kakor sveče, vendar ni v njih drži prav nič prisiljenega. Že se odtrga prva, se zaleti in požene v zrak kakor riba ter spet teče naprej. Za njo Alenčica, Metka, Marjanca, Jelka, Magdica... in nazadnje Špela, najmanjša. Ta še ne obvlada hitrosti, obrne jo le na pol, se smehlja, teče in se obesi na švedsko lestev. Špela je še pravi otrok, ki ga doma čaka lutka. V svojem erčku je še vedno pri mamici. Da pa ni korajžna, tega ne bi mogel trdit. Plaval je kakor druge in tudi po kolenih je skakljala, kar je bila menda naj-

težja vaja. Marsikateri trener se bo takole že 15 let razveselil, če bo prišla ta ali ona v športni klub, na igrišče ali na plavalnišč. Ne, te punčke ne bodo nerodne, kaj hitro bodo dosegle lepe rezultate, če jih bo veselilo...

Še enkrat se zavrti krog; veselo poskakujejo, koraki so vedno daljši, že se od tal samo odganjajo, kakor da so brez teže. In ko se zaustavijo — to vedo, da je konec — se globoko poklonijo in veselo pozdravijo.

Iz oblačilnice slišim veselo čivkanje. O čem vse govorijo? O novih gibih, ki so jih videli in katere bodo ponavljale doma, o Miklavžu in zimi in še o marsičem, kar napolnjuje duše nedolžnih otrok.

Gospa učiteljica je nadvse zadovoljna z njimi. Še bolj zadovoljna pa so matere, ki so prepričane, da bodo punčke po prijetni in strokovno vodeni telovadbi v tej šoli bolj krepke in zdrave ter da bodo lepo rasle.

Kaj morajo vedeti mestni obdelovalci zemlje

Ljubljana, 16. nov.

Sicer naši dnevniki dan na dan poučujejo prebivalstvo, kako je treba obdelati zemljo in gojiti, razno povrtnino, da bi si z bogatim pridelkom čim bolj pomagali pri prehrani, vendar je mestno prebivalstvo težko prepričati, da brez dobro pripravljene in pogojene zemlje ter brez skrbne nege in postrežbe niti rastlina ne more rasti, se krepko razvijati in roditi bogatega sadu.

Da vsaka šola nekaj velja, je v današnjih časih samo izgovor površnih ljudi, ki se z njim izgovarjajo, da bi se opravili zaradi neuspehov pri obdelovanju vrtov. Ni namreč samo dosti, da obdelamo slednjo krpo zemlje, temveč moramo to zemljo tako obdelati, da bomo dosti zdrave povrtnine pridelali na njej. Neuspehi na vrtovih samo plaše lastnika in sode, da zaradi izgubljenega truda in stroškov nimajo več veselja do obdelovanja. Zato pa površni vrtnarji prizadevanjem za samopomoč pri preskrbi prebivalstva več škodujejo kot koristijo.

Mestna občina Ljubljana je na vse načine podpirala prizadevanja, da bi bila v Ljubljani sleherni gruda pravilno obdelana. Predvsem je razdelila vse svoje parcele, kar jih sama ni res zglodno obdelala, manj premožnim sloyem za obdelovanje. Nekatere take njive so bile res vzorno oskrbovane ter so zato najemniki na njih imeli tudi vse leto lep pridelok. Vrtiči so bili vedno okopani in opleti, predvsem pa je bila povrtnina tako postrežena, da jo je bilo veselje pogledati. Drugi najemniki so pa spet mislili, da je dosti, če zemljo samo pretrgajo, jo potresejo s semenom ali nasujejo vanjo krompirjevih krljev ter jo spet pograbijo, pa bodo vse leto imeli dosti jesti. Za obdelovanje tudi pozneje niso skrbeli, da je plevel še tisto zadušil, kar je odgnalo, tako da niso pridelali nič. Takim vrtnarjem mestna občina seveda več ne more zaupati zemljišč, ker bi podpiranje takih malomarnih ljudi pomenilo samo potrat in škodo.

Predvsem je treba zemljo pognojiti, da ima-

Ena izmed zločink

Zdenka Kidrič roj. Armič, žena partizanskega kolovodje Borisa Kidriča, soudeleženka pri zločinu v svojem domu ter ena izmed voditeljic slovenskega komunizma, ki je preplaval Ljubljansko pokrajino s krvjo in razdejanjem.

jo rastline dosti hrane. Ker je pa z gnojem in gnojili težava, je treba zemljo tembolj skrbno obdelati in že jeseni prekopati ali preorati, da se čez zimo napije zraka in dobi za rast potrebne snovi. Ko smo letošnje pridelke popolnoma pospravili, moramo zemljo tudi natanko očistiti, da se nam na gredah preveč ne razpase plevel, nato pa zemljo na vsak način takoj prekopljemo ali preorjemo ter jo tako v grudah pustimo čez zimo, ko je, vsaj kolikor je mogoče, pognojimo in čim njejbolj zrahljamo.

Mestni kmetijski referat opozarja vse prebivalstvo, naj z vrtičev in njivic takoj pospravi vse ostanke ter zemljo takoj prekopljeno ali preorje. Posebno pa opominja najemnike mestnih zemljišč, da morajo dodeljeno jim zemljo zanesljivo tako pripraviti za zimski počitek in napraviti praho, ker jim bo drugače mestni gospodarski urad moral zemljišče vzeti in oddati pridnejim in vestnejim najemnikom.

Kmetijska šola na Grmu

Na Kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto letos malo kasneje in sicer začetkom januarja 1943. Zavod ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja nepretrgoma eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesecev. Letos se sprejemajo učenci samo v celoletno šolo, ker, če bodo razmere dovoljevale tudi zimsko šolo, se bo vršil njen II. tečaj.

Vsi gojenci stanujejo v zavodnem internatu, kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmetijskih starišev, ki bodo po končanem šolanju ostali stalno na kmetiji, v etarostni od 16 let naprej in z uspehom dovršeno osnovno šolo.

Lastnoročno spisane prošnje, opremljene s kolkom za 4 lire, je treba poslati ravnateljstvu Pokrajinske kmetijske šole na Grmu takoj, najdlje pa do 15. decembra 1942. Vse odločitve privatnega poštnega prometa naj se prošnje vlagajo preko domačih občin, odnosno preko domačih župnih uradov ali pa preko okrajnih glavarstev, od koder bodo po prijaznosti uradno poslane na tukajšnji zavod. Lahko pa se prošnje vložijo tudi osebno v pisarni tukajšnje kmetijske šole.

Prošnji je treba priložiti: 1. rojstni in krstni list; 2. domovnico; 3. zadnje šolske spričevalo; 4. navestno spričevalo (pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole); 5. izjavo starišev o varstvu varuha (kolek za 2 lire), s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja (solnino). Obenem se morajo tudi zavezati, da bodo plačali solnino do konca šolskega leta, če bi sin odnosno varovanec brez opravičenega vzroka predčasno zapustil zavod; 6. Tisti, ki upajo na pokrajinsko ali kako drugo podporo iz javnih sredstev, morajo priložiti tudi izjavo (kolek za 2 lire) starišev ali varuha, da bo njih sin (varovanec) stalno ostal na kmetiji, v nasprotnem slučaju pa da povrne zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev; 7. Uradno potrdilo občine ali davne uprave, ki naj obsega: a) velikost posestva v ha; b) predpis direktnih davkov v lirah; c) število družine, posebej koliko je še nepreskrbljenih otrok ter morebitne druge družinske razmere; d) koliko se redi na posestvu konjev, goveje živine in prašičev.

Po rešitvi prošnji bodo prosilci pravočasno obveščeni o sprejemu, kaj naj prinesejo s seboj v šolo in kdaj naj pridejo v šolo.

Pri vetopu v šolo napravijo gojenci kratek eprjemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkrati se bo preiskalo njihovo zdravstveno stanje po šolskem zdravniku. Mesečna oskrbina bo znašala predvidoma od 300 do 100 lir po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca. Oskrbina se plačuje mesečno vnaprej. Prosilci za pokrajinsko značajno mesto morajo priložiti pod 6.) navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno potrdilo o velikosti posestva in višini letnih direktnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

V tem letu dokončuje grška kmetijska šola v redu svoje letošnje šolsko leto in po 56-letnem ob-

Naivneži

Pravijo, da so še sedaj katoličani, ki niso še spregledali. Vsega gorja, ki je prišlo na našo deželo, da smo krivi le mi. Mi, to je tisti, ki nismo hoteli iti s komunisti. S prijaznostjo, da bi bili komuniste pridobili, mi pa da smo jih odbili in tako so komunisti ostali, kar so bili. Še razdrzili da smo jih s svojim odporom. Zato so sklenili, da treba glavne nasprotnike uničiti. Zato so zapisali smrti škofa, bivšega bana Natlačenca, voditelja katoliških akademikov Ehrlicha in še druge in druge. Ehrlicha in Natlačenca in nekatere druge so že ubili, na škola in druge preze. Zato in le zato da so začeli nasilno nastopati tudi po deželi. Jasno je, da so morali pomoriti najbolj delavne člane Katoliške akcije, saj KA načelno povsod nasprotuje komunistom. Ker so se pa nekateri očetje in matere le preveč zavzemali za katoliške bore, je naravno, da so komunisti obračunali tudi z njimi. Obžalovati je, a ni moglo biti drugače, kakor da je moralo pasti tudi nekaj duhovnikov, zakaj so pa vzgajali katoliške bore in povsod, kjer so le mogli, odvračali ljudi od komunistov? Vse to se zdi torej tem nekaterim katoličanom le umljivo, jasno, tako naravno, da drugače niti biti ni moglo. A zakaj so komunisti svoje nasprotnike ne le morili, temveč tudi strašno mučili? Saj so nekaterim polomili roke, iztaknili oči, odrezali jezike, počenjali z njimi česar nobena zvečina s svojo žrtvijo ne počenja? To, pravijo, je storila strast, strastna jeza, ker so katoličani odbili njih ponujano roko. V strasti se človek spozabi in ne ve več, kaj dela.

Tako torej! Komunisti so tako rekoč le žrtve umljive strasti, glavni krivci so pa katoličani, ki niso hoteli z njimi.

Ali ni takšno govorjenje in modrovanje nekaterih naivna naivnost? Seveda, ko bi bila le navadna naivnost, ki je neredko nedolžna in ljubezniva! A ta naivnost dela vsem drugim katoličanom neodpustno krivico! Kaj pa so storili katoličani? Držali so se svetega očeta, ki jim je kot vrhovni učitelj in voditelj v okrožnici »Divini Redemptoris« (1937) podal navodilo, kako naj se ravnaajo proti modernemu komunizmu. Ta komunizem, je dejal papež, je najstrašnejši »prevrat, kar jih je Cerkev v preminem preganjanju do sledi pretrpela,« čeli narodi so v nevarnosti, da padejo nazaj v barbarstvo, gre za krščansko kulturo, ki brez nje človeška družba ni več zares človečanska. Komunisti se z blazno besnostjo bore zoper krščanstvo in si z vsemi silami prizadevajo, da bi zdorela porušili temelje krščanske religije, zato rušijo cerkve, more duhovnike, krščanske laike »s takim sovraštvom, tako strašnim barbarstvom, da bi se dandanes ne zdelo mogoče«. Obenem so pa komunisti nad vse zvijanci in skušajo ljudi na razne načine prevračati: skrivajo svoje prave nakane »za ideje, ki so same na sebi lepe in pravne,« skušajo se vtihotapiti celo v katoliške in verske organizacije, trdijo, da »boljševizem ni več, kar je bil,« in da se take »okrutnosti dogajajo v vseh prevratih kot izbruh posameznih razjarenih ljudi«. Papež je svaril, naj se katoličani ne dajo preslepiti. Moderni komunizem da je po svoji naravi zločinski. Ta komunizem je upor proti Bogu in božjim rečem in hoče iztrgati iz duš celo božjo idejo. »Če se pa iztrga iz duš božja ideja, tedaj ljudje nujno podivjajo in posu-rove.« Zato pravi katoličan, ki mu je mar krščanske religije in krščanske kulture, »sprav v nobeni reči ne bo deloval s komunizmom«.

To je bilo papeževo navodilo. Mi smo se po njem ravnali in dejanja so pokazala, kako prav je papež storil. Tudi pri nas je komunizem nekaj časa skrival svojo zločinsko naravo, in ko mu ni šlo vso po godu, je podival in pokazal, kaj je v resnici. Res, da so v njegovo družbo pršli tudi razni potepuhi in rokavničarji, a le zato, ker so začutili z njimi naigloboj sorodnost, namreč v brezboštvo, ki je po papeževih besedah tudi najgloblji vzrok zločinstva.

Naivneži se motijo, ko mislijo, da gre komunizmu le za odrešenje delavstva. Moderni komunizem je svetovni nazor in glavna osnova tega nazora je ateizem, zato gre komunizmu najprej za boj zoper Boga, krščanstvo in Cerkev in tisti, ki govorijo o komunizmu pa svobodi vere in Cerkev, le varajo ali se pa sami varajo. Res je pa med komunisti tudi nekaj zapeljanih ljudi, ki se zalostno varajo. Toda ali ne zaveda neka krivda tudi naivnežev, ki so jim slikali komunizem v nasprotju s papežem v nekih nedolžnih barvah, kakor da gre le za zboljšanje položaja delavcev? Kakor da ni papež vsega napora obrnil na to, da bi se delavcem položaj res zboljšal — ko bi jih komunizem končno privedel le v pogubo! — d-

stojajo razpisuje novo šolsko leto v upanju, da bo mogla vsrčiti svoje poslanstvo s širjenjem gospodarskega znanja in omike ter vzgajanjem in usposabljanjem bodočih naprednih slovenskih kmetijskih gospodarjev. Stariši, ki majo sina od 16 naprej in mu kanijo nekoč izročiti posvetno ne bodo zamudili prilike poslati ga na Grm, ki nudi varno možnost strokovnega šolanja in izobrazbe pridnih kmetijskih fantov. — Ravnateljstvo.

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska drama: »Gradbenik Solnes«

(Premiera 12. novembra 1942)

Henrik Ibsen je že znan dramatik v našem gledališču, saj je v zadnjih dvajsetih letih v njem že precejkrat gostoval. Ta hladni umetnik severa je prestopil meje svoje Norveške in je imel čudovit vpliv na narode vsega sveta. Tudi naši realistično-idealistični dramci je kumoval.

Ibsen je najprej mislec, filozof in psiholog. Bori se za resnico in to za on racionalistično resnico, ki mu jo narekuje princip: vse ali nič. Dvojne morale ne pozna, brezobzirno hoče »osmrtno« in gnilo Evropo prezračiti. Za svoje drame išče preproste zgodbe, v nje pa postavlja simbole. Junaki so simboli njegovih misli. Dejanje se razvija z natančnostjo, s preračunano točnostjo po vseh miselnih in psiholoških zakonih. Karakterji se ne razvijajo, taki so že; njihova tragična krivda leži nekje zunaj drame. Lahko bi bila drama, pri kateri je vodil pisatelj razum, ko jo je pisal, hladna in nerazgibana. Res ni v Ibsenovih dramah toliko zunanjih dogodkov, niti ne mnogo zunanje napetosti, zato pa je notranja napetost tem večja, ki našo pozornost neverjetno stopnjuje. V umetništvu ne sme niti ideja, niti tematika ali pa forma izstopati, ampak mora biti vse povezano v enoto. Ibsen je velik prav v tem, da ono, kar ustvari razum, pri njem prepoje umetniška sila.

»Gradbenik Solnes« je izmed najdvojnosejših Ibsenovih del. V fabuli spoznamo gradbenika, ki se je dvakrat v življenju dvignil na zaželjeno višino. Prvič je gradil cerkev in

ko je bila gotova, je splezal na vrh stolpa in je obesil venec na vetrnico. Ljudje so stali daleč spodaj in so strmeli v velikega gradbenika.

Solnesu je pogorel dom in zaradi te nesreče sta mu umrla oba otroka, ki ju je imel. Zdi se gradbenik sklenil, da ne bo gradil več cerkva, ampak samo domove za ljudi. Mnogo dela, a pri svojem delu je brezobziren; nikogar ne trpi poleg sebe in nikomur ne pusti, da bi se dvignil poleg njega. Vendar s svojimi uspehi ni zadovoljen.

Nekega dne obišče gradbenika mlado dekle, Hilda Wangel po imenu. Solnes je ne pozna, ona pa se ga prav dobro spominja. Točno pred desetimi leti, ko je bil zgradil cerkev, ga je bila gledala, ko je plezal na zvonic z vencem v roki. Zdel se ji je največji človek na svetu. Na veselici, ki je bila ob tej priliki, je gradbeniku ugajala belo oblečena deklica Hilda, ki je bila kakor princeska. V šali ji je dejal, da bo prišel ponjo, če prej ne, čez deset let gotovo, in jo bo peljal v njeno kraljestvo. Ves ta čas je dekle mislilo na velikega gradbenika in čakalo, kdaj bo prišel po njo. In ker ga ni bilo, je prišlo samo k njemu, hotelo je videti junaka svojih sanj. A gradbenik ni bil več tak. Pred desetimi leti se je bil zadnjič dvignil tako visoko, potem pa se mu je temnilo pred očmi in ni mogel več tega. A dekle ga hoče videti takega, kakršen je bil nekoč, in on neizmerno hrepeni visoko na stolp. Ko zgradi svoj dom s stolpom, ga pregovori dekle, da spleza z vencem na vrh. Obesi ga in neizmerno je srečen. Hilda občuduje velikega gradbenika in mu zakliče: »Živel gradbenik Solnes!« Ko sliši Solnes ta glas, pade s stolpa in se ubije.

»Gradbenik Solnes« je podoba večnega človeškega hrepenenja kvišku, hrepenenja v popolnost in v duhovnost. Umetnik gradi in je velik, brezobzirno se dviga — vendar je nezadovoljen in nemiren. Obišče ga mladost in bi

bil rad tak, kakor nekoč. Gradi stvari, ki jih ne bo mogel nikdar rabiti — a rabil bi jih neizmerno rad. Išče in teži za tem, česar ne more doseči. V družini ga doleti nesreča — Bog ga hoče odvračati od zemlje in od sveta in hoče, da bi gradil samo Njemu stavbe. A gradbenik stori nasprotno. Samo domove za ljudi gradi in ko pleza na stolp svoje hiše, pade in se ubije.

Ibsen ni na odru za režiserja lahka naloga. Vsak njegov karakter ima poleg vse svoje realnosti še simbolični prived. Zato mora biti vsaka beseda in kretnja tako točno preračunana, da dobi sicer realistična snov nekako mitično obeljevit in da odseva iz sebe ono značilno Ibsen-sko grozljivost. Ves poudarek je, kakor smo že rekli, na notranji napetosti drame in ne toliko na zunanji akciji.

V glavnem je gotovo predstava, ki jo je vodila ga. Marija Vera, to tudi hotela. Posebno je bila taka njena igra (Alina, gradbenikova žena). Malo je bilo zunanje igre pri njej, vendar pa je sijalo vse njeno veliko notranje trpljenje iz njenega obraza in iz njenih oči. To je bila podoba žene, kakor jo more ustvariti le Marija Vera. Gradbenik g. Levarja je bil manj vase obrnjen, vendar docela prepričeval in v nekaterih izrazih naravnost presenetljiv (njegova brezobzirnost in njegov notranji nemir). Najbolj pa je ta večer presenetila ga. Ukmar-Boltarjeva v vlogi Hilde Wangel. Njeno zdravje, njena vedrost in toplota so izžarevale resnično mladost. Prisrčna v maski in v nastopu, je z glasom prepričala tako popolnoma, da bi si težko predstavljali boljše Hildo. Vloga dr. Heralda, ki je hvaležna in simpatična sama na sebi, ni našla to pot hvaležnega interpretata. G. Rastresen, ki ga je predstavljal bo moral spraviti v sklad svojo masko in mladostne kretnje. Knt Brovik je bil ne-doživet, premalo umerjen in nedognan. To pot

g. Kovič ni prepričal. Ragner Brovik g. Verdonika je bil boljši, čeprav prevladal v njegovi igri včasih premočni patos. Gdč. Simičeva je nehalno vlogo Kaje dobro, z razumevanjem in s toplino podala.

Sceno je pripravil ing. arh. B. Stupica. V jeziku je bilo čuti nekaj debelih napak, sicer pa je predstava uspeła. P.

*

Lučka, št. 1—2, leto VIII. je izšla ob enem z Vrtcem predstavlja otroški verski list, saj je glasilo Marijinih vrtcev. Urejuje ga gen. lektor p. Krizostom Skovanič ter stane letno 6 lir. Urednik piše o obisku pri papežu, Pantič Filip o misijonski nedelji. Nato sledi zgodba naše ljube Matere Marije. Nekaj literarnih ertic so napisali Nikolaj Jeločnik in K. S. Antič, urednik pa majhno pesmico, kar pomeni versko vzgojno čtivo. Smešna slikanica zaključuje številko, ki ima na platnicah tudi razpredelnico »Jezusovi dnevi, ki navajajo otroke k bogoljubnemu življenju. Listič priporočamo našim najmlajšim.

Glasnik Srca Jezusovega ima v novembrski številki nekaj zanimivih člankov, tako: Ohranitev prave vere v Evropi (Jakob Zibert S. J.), Na tistem tihem domovanju (A. Zibert). Blize h Kristusu — po presv. Srcu (J. Napret). S. J. p. Bogumil Remec pa razlaga Apokaliptične jezdec v posebni razpravi, ki izhaja v nadaljevanjih ter pomeni sodobno moderno razlago Apokalipse. Opozarjamo na to razpravo tudi zato, ker jo ilustrira akadem. slikarica Bana Remčeva. Stirje apokaliptični jezdec v močno duhovno poudarjenih linorezih so okras številki ter bodo zanimanje nudili tudi v umetniških krogih, saj predstavljajo novo slikarsko pojmovanje Apokalipse. Ko bo razlaga končana, bo z ilustracijami predstavljala lepo knjigo ilustrirane Apokalipse.

Drobne novice

Koledar

Torek, 17. novembra: Gregor Čudodelnik, škof; Viktorija, mučenica; Hugon, škof; Evgenij, spozn. Sreda, 18. novembra: Adon, opat; Posvečenje cerkva sv. Petra in Pavla; Roman, mučenec.

Novi grobovi

† Filip Omladič

Iz kroga slovenskih časnika je v Ljubljani je nenadna smrt iztrgala urednika »Domovine« Filipa Omladiča. V soboto zvečer ga je v bližini križišča Tržaške in Langusove ceste okrog šestdeset podrl tramvaj, ko je šel iz Rožne doline v mesto. Pri padcu je Omladič dobil nevarno rano na glavi in čeprav so bili takoj poklicani reševalci ter so nezavestnega časnika hitro prepeljali v bolnišnico, mu zdravniki tam niso mogli pomagati. Omladič se ni več zavedel in je že ob tridesetih na sedem izdihnil. Rajni je bil doma iz Savinjske doline. Dolga leta je urjal tednik »Domovino«. Star je bil 52 let in zapušta vdovo, sina in hčerko. Vsem njegovim dragim, zlasti pa užaloščenim gospe in družini naše iskreno sožalje! Časnikarskega tovariša bomo vsi ohranili v najlepšem spominu.

† V Ljubljani je v 77. letu življenja mirno v Gospodu zaspala gospodična Ana Spunke, trgovka. Pogreb bo v torek, 17. novembra ob pol treh popoldne iz kapete sv. Janeza na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zaludim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomiran je bil na tehniški fakulteti v Ljubljani gospod Slivnik Herbert za inženirja elektrotehnike. Iskreno častitamo!

krlik in obenem videl, kako je iz hiše, mimo katere je šel, s tretjega nadstropja padel otrok. Hitro je raztegnil roke in res se mu je posrečilo, da je prestregel otroka, neko štiriletno dekle. Sila pada je režiserja sicer vrgla na tla, otrok pa je ostal popolnoma nepoškodovan.

— Mrzlejške vreme traja dalje Dnevi sredi novembra so postali mnogo hladnejši. Dnevna maksimalna temperatura se ne more dvigniti in se giblje navadno okoli 4 do 5 stopinj nad ničlo. V soboto je bil zaznamovan dnevni temperaturni maksimum le +4,5 Celzija. Že deveti dan ni bilo padavin. Pred tednom je na Krimu zapadel sneg in snežno odejo so ljudje lahko opazovali v nedeljo popoldne, ko se je s Krima za trenotek odstranila gosta oblaka plast. Tudi na drugih hribih je že zapadel sneg. Zato je v ravnini mnogo mrzlejške, kakor pa je bilo v prvi dekadi novembra. Lani 15. novembra je termometer zjutraj zaznamoval primeren hud mrz, bilo je —5,6° C. Letos 15. novembra, na Martinovo nedeljo, je bila jutranja najnižja temperatura +2° Celzija, v ponedeljek pa celo samo +0,8° C. V nedeljo temperaturni maksimum +3,5 stopinj Celzija. V ponedeljek zjutraj je trajalo oblako vreme dalje brez vsake spremembe. Mogle ni bilo. Lani 15. novembra je bila zaznamovana najvišja dnevna temperatura še +10,5° Celzija, letos na ta dan samo +3,5° C. Barometer je dosegel v nedeljo rekordno visoko stanje 775,1 mm, a v ponedeljek je že padel za 8,6 mm na 767,7 mm.

— Samo še do 1. decembra imate čas, da naročite Mohorjeve knjige za leto 1943 za 15 lir. Po izidu bodo knjige dražje. Udje bodo dobili štiri knjige. Pohitite z naročili, ki jih sprejema Mohorjeva knjižarna v Ljubljani na Miklošičevi cesti 19. — Učite se strojepisje! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji — dnevni in večerni — prične dne 18. in 19. t. m. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Specialna strojepisna šola. Največja moderna strojepisnica, razni sistemi strojev. Posebni oddelki tudi za dijakinje. Učnina zmerna. — Novi posebni tečaji za knjigovodstvo, stenografijo itd. Izbera predmetov po želji. Zastavite nove prospekte s slikami: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

— Vknjižbe in izbrisni posojil. Zemljiška knjižna ljubljanskega okrajnega sodišča je oktobra vknjižila na razne nepremičnine v mestu in okolici več posojil in kreditov, izbranih pa je bilo tudi mnogo dolgov. Oktobra je bilo podanih 40 predlogov za vknjižbo raznih posojil v skupnem znesku 1.347.599 lir, septembra je bilo 35 predlogov za 2.368.524 lir. Najvišji oktobra vknjiženi posojili sta znašala 190.000 in 360.000 lir, najnižja posojila pa po 2000 lir. Podanih je bilo dalje v oktobru 30 predlogov za zaznambo vršnega reda v varnost kreditov v skupnem znesku 15.786.000 lir. Oktobra pa je bilo dalje izbranih od 81 zaznambo vršnega reda za vsoto okoli 12 milij. lir. Izbrane so bile tudi čedne vsote pred leti vknjiženih posojil in terjatev. Podanih je bilo oktobra 42 predlogov za izbris vknjiženih posojil in terjatev v skupnem znesku 1.337.380 lir, 6.956.016 din in 6400 K. Izbrisana so bila zelo velika posojila, tako po 1.300.000 lir, 3.400.000 in 1.600.000 din. — Splošno je opaziti, da skušajo okoliški kmetje svoja posestva čim bolj razbremeniti in plačujejo redno in sproti vsa posojila.

— Nesreče na deželi. Delavčeva žena, 37letna Angela Miheličeva se je iz Ljubljane na vozu peljala domov v Semberje. Že pred hišo so se konji splašali. Žena je padla pod voz in si zlomila desnico. Konj je brcnil posestnika. 53-letnega Janeza Piskurja v Trebnjem v levo nogo in mu je zdrobil. — Posebne vrste nesreče je doletela posestnika, 50letnega Filipa Štefaniča, doma na Plešivici pri Brezovici. Velika hlevska lestva mu je padla na glavo in mu prebila lobanjo. — Tudi pri nabiranju gob človek lahko postane nesrečen. Mladi Franek Cerovšek, 14leten sinček delavca v Bizoviku, je nabiral po golovskih gozdovih gobe. Na vlažnem listju mu je spodrsnilo in revček si je zlomil levo.

— Markov trg v Benetkah preplavljen. Zaradi neprestanega hudega deževja je voda v Lago Maggiore tako narasla, da so nižje ležeči deli mesta Pallanza pod vodo in da je promet mogoč samo s čolni. V Spezziji se je utrgal oblak, ki je onemogočil ves promet v mestu. V Benetkah je voda vdrla na Markov trg in je poplavlila nižje ležeče mestne dele.

— Otrok s štirimi nogami. Na severnem Portugalskem se je v neki vasi rodila deklica, ki ima štiri noge. Dve nogi sta suhi, ostali organi so pa popolnoma zdravi. Zdravniki upajo, da bodo otroka ohranili pri življenju.

— Strupeni plini proti podganam. V Oslu imajo, kakor cenijo, milijon podgan, ki seveda povzročajo ogromno škodo. Sedaj so napovedali vojno podganam in sicer bodo proti njim uporabili strupene pline.

— S tretjega nadstropja padlega otroka prestregel. V Thiersu v Franciji je šel te dni po cesti nek filmski operator. Naenkrat je zaslišal

— Pismo 18 let na potu. Prebivalec neke vasi pri Valenzi je sedaj prejel pismo iz Buenos Airesa, ki je bilo tamkaj oddano v avgustu 1924, torej je potovalo 18 let in dva meseca. Odposlala ga je hčerka prejemnika, ki je že deset let pri svojem očetu.

Ljubljana

1 Drugi simfonični koncert. V ponedeljek, dne 23. t. m. bo ob 18. uri v veliki unionski dvorani II. simfonični koncert letošnje sezone, ki ga bo izvajal simfonični orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Sijanca. Prvi simfonični koncert, ki je bil 7. t. m. je imel izredno lep umetniški uspeh, občinstvo pa je dokazalo v najlepši meri, kako se zanima za simfonično glasbo. Koncert je bil popolnoma razprodan in prepričani smo, da bo naše koncertno občinstvo pokazalo isto zanimanje tudi za drugi koncert, ki ima prav tako velik in zanimiv spored z deli, ki so jih napisali Beethoven, Cherubini in Smetana. Vstopnice so od danes naprej v predprodaji v knjižarni Glasbene Maticice. Že danes opozarjamo, da bo začetek točno ob 6. uri, konec pa malo pred četrtno na 8. uro.

1 Martinova nedelja. Letos je bila Martinova nedelja zelo črna in mrzla. Sivkasto nebo, popolnoma prepreženo z visokimi oblaki, je dajalo nedelji še posebno žalosten značaj. Ljudje so se splošno držali doma na toplem. Redki so bili, ki so se spustili kam na sprehod. Tudi gobarji so v nedeljo raje ostali doma, kajti mrzlejške vreme ni kaj ugodno za nabiranje gob, ki prstajo že dokaj redke. Jurčki so redki, mnogo je po gozdih še sivk in štorovk, ki so prave novembrske gobe. Velik je bil naval občinstva na vse ljubljanske kinematografe in prav tako k gledališkim predstavam. Lokalna kronika ne zaznava nikakih večjih dogodkov, tudi nesreč ni bilo.

1 Tečaji za knjigovodstvo, stenografijo, stroje-pisje, italijansko itd. se prične 18. t. m. Tečaji so dnevni in večerni, učne ure se določijo po želji obiskovalcev. Izbera predmetov vsakomur prosta. — Posebni oddelki za dijake in visokošolce. Učnina zmerna. Zastavite nove prospekte s slikami: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Lepo povest Lee Faturjeve z naslovom
»Na sredi te Ljubljane ...«
boste brali v »Slovenčevem koledarju«
za leto 1943. — Naročite ga čimprej!

1 V Ljubljani umrli od 6. novembra do 12. novembra t. l. Kraškovic Apolonija roj. Remškar, 82 let, trgovka, Stari trg 22; Krašovec Helena, 85 let, zasebnica, Japljeva ulica 2; Leghissa Marija roj. Podbevšek, 83 let, vdova čevljarja, Levstikova ulica 25; Zor Miroslav, 68 let, pokončevalec mrčesa, Frančiškanska ulica 7; Golob Alojzij, 71 let, zvanicnik drž. žel. v pok., Vodovodna cesta 54; Grmovšek Stefan 53 let, vlakovodja drž. žel. v p., Izlanska cesta 159; Dolinar Franc, 45 let, polje delavec, Vidovdanska cesta 9. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Grohar Ivana, 39 let, vdova drž. cestarja, Polhovgradec 43 pri Ljubljani; Resnik Matilda, 27 let, služkinja, Cesta v Zelenci log 37; Farkaš Kristina, roj. Pavlič, 38 let, žena delavca, Pod ježami 15; Justin Anka, 20 let, žena mornar, narednika, Robičeva ul. 7; Pirč August, 78 let, učitelj v p., Rožna ul. 41; Znidarski Marija, roj. Belec, 67 let, prevzitarica, Predjamska ul. 31; Novak Marija, 19 let, hči posestnika, Brezje 33 obč. Dobrunje; Korenšek Jodert 68 let, dinarica, Vir 26, obč. Stična; Lipovšek Marija, 41 let, služkinja, Za gradom 4; Brinar Kristina, dinarica, Šmarjeta-Sv. Krištof.

Naznanila

RADIO Turek, 17. novembra: 7.30 Pesmi in napoved časa — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Poročila v italijanski — 13.00 Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.20 Operno glasbo izvajajo orkester, vodi dirigent Morelli, sodelujejo tenoristi Giovannioli — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanca — 14.20 Simfonična glasba — 15. Poročila v slovensčini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Koncert milanskega tria — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Pisanina glasba — 20.00 Napoved časa — poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 20.45 Tipična glasba — 21. Koncert ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, C. Sedlbauer — čelo) — 21.45 Koncert tria Emone — 22.10 A. Nicotera: Pogovor s Slovenci — predavanje v slovensčini — 22.20 Pisanina glasba — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resnjeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš-Tržaška c. 48.

POIZVEDOVANJE. V soboto, 14. novembra sem izgubila na poti od sodnije po Miklošičevi cesti do kino Maticice otroške rokavice ter vlijudno prosim najditelja, da jih odda na Jegličevi ulici 9.

S Spodnjega Stajarskega

Violinistinja Ela Castelliz v Trbovljah. Graška virtuoska na violino Ela Castelliz je letos že drugič obiskala in priredila užitek poln koncert glasbo ljubljanskim Trbovljanom, ki so se ji z burnim ploskanjem zahvalili.

Maribor dobil zavod za ljudsko izobrazbo. Sledeč zgledu spodnještajarskih mest se je tudi v Mariboru ustanovil zavod za ljudsko izobrazbo, ki je začel s svojim delovanjem 13. novembra, ko je priredil prvi večer s predavanjem.

Najzanimivejše delo na slovenskem knjižnem trgu je izšlo v TREH knjigah

To izredno zbirko čarovnij, iger, ugank sestavljajo itd. je sestavil gospod Miklavž Kuret. Vse tri knjige obsegajo čez 700 strani.

Kupujte to lepo darilo našim družinam. — Marsikak večer bo lahko Vaš dom, veselja dom. — Priobite naročnikov na »Slovenčev knjižnico«

Rusko bojišče: Poveljnik nekega nemškega armadnega zbora deli odlikovanja vojakom italijanske armade v Rusiji.

Umrli so v Celju: Neža Sredovnik, Uršula Bučar roj. Zupane in Marija Piano, vse iz Celja; dalje so umrli: Ivan Srničnik iz Ločice pri Vranskem, Marija Kregar iz Ojstrižje vasi, Amalija Mihelak iz Konjice in Gregor Zahojnik iz Prekopa pri Vranskem.

Poročili so se v Celju: Rudolf Vengust iz Marija Rečnik, Maks Jovan in Angela Topolšak, Franc Lukret in Ana Belšak, vsi iz Celja; Franc Kajtnar iz Celja in Matilda Bračun iz Raštjanja, okraj Brežice.

Zrtve dela. Težak kamen je padel 62 letnemu delavcu Tomažu Vodniku iz Trestrnice pri Mariboru na ramo in mu je zlomil, 48letna viničarka Marija Gumzej iz Melja pri Mariboru je prišla z desno nogo pod voz, ki ji jo je razmesaril.

Iz Hrvaške

Imenovanje glavnega ravnatelja za propagando v NDH. Poglavitnik je imenoval za glavnega ravnatelja v glavnem ravnateljstvu za propagando v hrvaškem prosvetnem ministrstvu časnika Matijo Kovačiča. Matija Kovačič je dosedaj zavzemal položaj glavnega urednika »Hrvaškega Naroda«, prej je bil glavni urednik osješkega »Hrvaškega lista«.

Zborovanje članov hrvaške vlade. Z včerajšnjim dnem so člani hrvaške vlade zopet pričeli priprave na posameznih mestih velika zborovanja, na katerih poročajo o delu hrvaške vlade ter povsod nastopajo proti notranjim in zunanjim sovražnikom.

Skrb za hrvaškega delavca. Poleg socialne zaščite skrbi Hrvatska Delavska Zveza tudi za dvig kulturne stopnje svojega članstva. To nalogo izvršuje s svojo kulturno-prosvetno zajednico »Odmor«, katere delo je razdeljeno na pet odsekov in sicer: na odsek »Razvedrilo«, »Splošna vzgoja«, »Umetnost«, »Sport« in »Lepota dela«.

Velik uspeh razprodaje znakov »Pomoči«. Letošnja akcija »Pomoči« je po vseh hrvaških krajih v polnem teku. Povsod se ljudje radi odzivajo prošnjam oblasti in prispevajo vsak po svojih možnostih za siromašnejše sloje. Nabiralna akcija v Zagrebu je že prvi dan zbiranja prispevkov dosegla popoln uspeh ter so tega dne v dveh urah razprodali vse znake »Pomoči«, ki so bili določeni za razprodajo v tem mesecu. Celokupna naklada teh znakov je bila v Zagrebu 38.000 komadov.

Hrvaški muslimani pri velikem muftiju. Skupina hrvaških muslimanov je pred kratkim obiskala velikega jeruzalemskega muftija v Rimu ter mu poročala o stanju muslimanov v NDH. Veliki mufti je ob tej priložnosti dal muslimanskemu zastopstvu kot svojo podporo za hrvaški muslimanski živel, 15. milijonov lir.

Iz Srbije

Zboljšanje svinjereje v Srbiji. Srbsko kmetijstvo za narodno gospodarstvo, ki vodi izvedbo načrtnega gospodarstva v deželi, je izdalo tudi potrebne ukrepe za zboljšanje svinjereje v Srbiji. V to svrhu bo omenjeno ministrstvo nakupilo v inozemstvu več merjascev boljše pasme ter jih bo dalo na razpolago posameznim kmetom.

Gledališko življenje v Srbiji. Prirejanje gledaliških predstav po posameznih srbskih mestih je postalo zelo priljubljeno ter po nekaterih mestih ustanavljajo kar stalna amaterska gledališča. Takšno gledališče je dobilo pred kratkim tudi mesto Čačak. Od časa do časa pa obiskujejo srbska mesta tudi posamezne gledališke družine poklicnih gledaliških igralcev iz Beograda ter prirejajo v njih gledališke predstave.

Upokožitev dr. Rusomirja Jankoviča. Srbska vlada je upokožila predsednika beogradskega kasijskega sodišča dr. Rusomirja Jankoviča.

Egiptovski muzej 30 metrov pod zemljo

Zaradi vojne so v Egiptu, pri Ulassarahu, spravili dragocenosti narodnega muzeja iz Kaira, v neko jamo, ki je 300 m pod zemljo. Jamo, ki ji je vhod zavarovan z železnimi vrati, strazi egiptovski vojak.

Tornado v Arkansasu

Najmanj 25 ljudi je bilo ubitih in 150 ranjenih, ko je izbruhnil v mestu Berryville v severnoameriški državi Arkansasu pred nekaj dnevi hud tornado. Skoraj ves trgovski del mesta Berryvillea je bil podrt.

Časopis, dolg 10 centimetrov

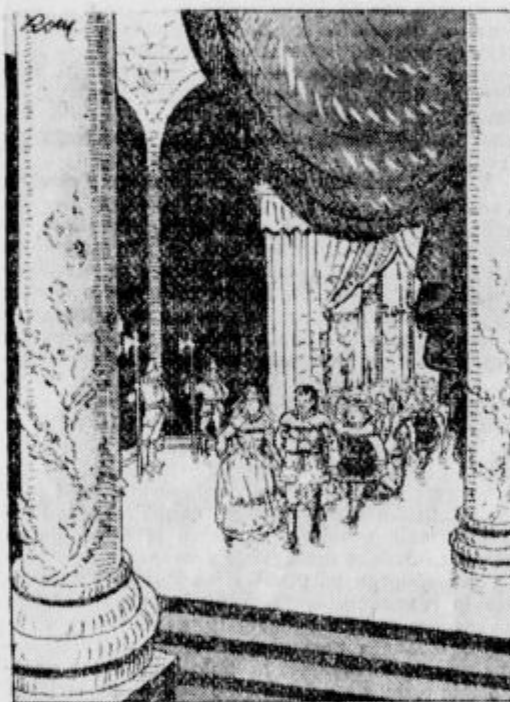
Najmanjši časopis na svetu je pač mehiški tednik z imenom »Brzojave«. Na 4 straneh, ki so

razdeljene na tri stolpce, prinaša ta listič novice iz vsega sveta. Ves časopis je dolg 10 centimetrov in širok 8 sencimetrov.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
Delavniki: 15-30, 17-30, Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 13-30, 15-30, 17-30
 Popularni komik MACARIO v svojem na duhovitejšem filmu
„Ne pravi mi tega“
 Sodeluje lega Silvana Jachimo in Vanda Osiri
KINO SLOGA - TEL. 27-30
 Tragična ljubezen ruske velikašine ... Film razkošja, romantike in opojne glasbe!
Fedora
 Izborna igralna trojica Luisa Ferida, Ameleo Nazzari, Osvaldo Valenti
KINO MATICA - TEL. 22-41
 Težka odločitev veselaškega vdovca za nov zakon
Glas vesti
 V glavnih vlogah: Renzo Ricci, Luisella Beghi, Mariella Letti in drugi
KINO UNION - TEL. 22-21

76.

ČEZ NEKAJ DNI JE BILA POROKA IN SLASTNA GOSTIJA, KI STA SE JO UDELEŽILA S SVOJIMA DRUŽINAMA TUDI OBA REŠENA GROFA.

77.

TRI DNI PO POROKI PA SO SKRJIJANCA KRONALI ZA KRALJA DEVETE DEZELE. STARI KRALJ JE BIL TAKO ZADOVOLJEN Z ZETOM, DA SE JE ODPOVEDAL KRONI V NJEGOV PRID.

VESELJA DOM

Talleyrand – Napoleonov višji komornik

Karel Mavricij Talleyrand Perigorski, knez Beneventski, slavljeneč, čigar slava je minula, je bil človek brez srca in brez čustev, ki se je znal prilagoditi vsakršni vladni obliki, oziroma si jo je umel podrediti. Služil je prav vsem vladam, ki so se vrstile druga za drugo v Franciji. Iz starega režima je zajadril v revolucijo, iz revolucije v Napoleonovo vladno; po padcu Napoleona je sodeloval pri obnovitvi monarhije. Služil je Luizu Filipu, kakor je služil prej vsem vladam. Povsod se je vrnil, povsod je znal svetovati. Povsod se je izkazal važnega in neobhodno potrebnega. Mislil je vedno le na svojo korist; ščitil je vedno le samega sebe, svoje gospodarje pa je varal. Nikoli in nikomur ni bil zvest; nikomur ni zaupal in vsakomur se je posmeheval. Vsi so se ga bali in so mu v vsem ustrezali.

Napoleon je rekel o njem: »Zgodovina o Talleyrandu ne bo vedela povedati drugega, kakor to, da je bil minister v vseh vladah; da je položil dvajset priseg, in da sem bil jaz tako neumen, da sem se dal pretentati.«

Takšnih priseg in krivih priseg je bilo naraslo že na trinajst, ko je prisegel končno se Luizu Filipu, preden se je odpravil kot poslanik v London. »To je moja trinajsta prisega, Velikanstvo; upam pa, da je zadnja.« Res je bila ta prisega zadnja, ker je umrl, star osemdeset let, potem ko je pomagal graditi, razdirati, ustvarjati in uničevati.

Talleyrand je bil človek izrednega uma in zmoglosti, toda vse je obračal le v svojo lastno korist. Na koristi svoje države in državljani so se ni nikoli oziral. In Napoleon ni videl, ali naj ga vzljubi ali naj ga odkloni. Nekega dne ga je ne-nadoma vprašal, ali je res tako bogat, kakor pripovedujejo.

»Res sem bogat,« je odvrnil knez. »Na kakšen način pa ste tako obogateli?« je zanimalo Napoleona.

»Prav na enostaven način. Velikanstvo. Na predečer 18. brumaja (brumaj je drugi mesec republiškega leta) sem po nizki ceni kupil vse državne naslove, kolikor sem jih mogel dobiti; naslednjega dne pa sem jih drago prodal.«

Na ta nesramni in zaničljivi odgovor ni bilo kaj reči. Saj se je cesar dobro zavedal, da je Talleyrand tudi takrat veliko tvegalo, ko ga je poklical iz Egipta, da bi izvedel državni udar. Talleyrand je znal poiskati prave zveze in je vedel, kako mu najbolje kaže. Take je ravnal tudi takrat, ko je prvi konzul dal prijeli in ustreliti vojvodo Enghienškega. Talleyrand umora sicer ni odobral, a je hotel, ker je dobro vedel, da bo Napoleon storil, kar je nameraval. Talleyrandu je bilo kar všeč, da prvi konzul utrjuje svojo moč za vsako ceno, saj je bil Napoleon nazadnje le izvršilec načrtov in namenov, ki jih je gojil knez za ureditev Evrope. Samemu je nedostajalo moči, da bi izvršil kar je lahko poveril drugim. Talleyrand je želel, da bi se napoleonske homatije rešile tako, da bi zavladali v Franciji tak mir, na podlagi čigar bi se potem uravnovesila vsa ostala Evropa. Talleyrand se je vedno umaknil s pozornosti, kadar je njegovim gospodarjem kazalo slabo. Častne naslove pa in denarne dobičke, ki jih je prejemal od svojih gospodarjev, pa je tudi takrat pridno izkoriščal. V »senec« je potem manevriral, naskrivaj, da mu niso mogli do živga. Ko je naneslo, je zopet nastopil s kakšno imenitno kratko, kakor n. pr. leta 1812, ko se je izrazil: »To je začetek konca!«

Delal se je, kakor da ga nobena stvar ne zanima; kakor da se je že naveličal igrati »velikega gospodarja«. Vendar je bil prijazen, kadar je kazalo; v nasiljenjem trenutku pa se je že spremenila njegova prijaznost, posebno proti osebam, ki so ga spregledale. Znal se je obvladati in se je kazal mirnega in ravnodušnega, medtem ko so bili vsi drugi zaskrbljeni in nemirni. Bil je simpatičen človek, ki je na videz obral plašč po vetru, v resnici pa je lovil veter v svoja jadra. Na ženskah mu je pred vsem drugim ugajala lepota; duhovitih žensk ni maral. »Ako bi se oženil, bi vzel neumno lepoticco, da bi si pri njej odpočil od duhovitih žensk,« je večkrat govoril.

Zaljubljen je bil v Klaro Elizabeto, ženo Augustina pl. Remusat, ki je bil kastelan na cesarskem dvoru, preden je Jožefina Beauharnais nosila krono. Na razkošnem dvoru je Napoleon postavil Talleyranda za višjega komornika. Napoleon ni trpel, da bi med dvorjani vladala vzajemnost in prijateljstvo; a kljub temu sta se sprizajnila komornik pl. Remusat in višji komornik Talleyrand. Oba sta bila izza časa predrevolucijske dobe, a sta se kljub temu kmalu privadila novim razmeram na dvoru.

Gospa Remusat ni bila lepoticca, toda bila je zelo inteligentna opazovalka in duhovita ženska. Navduševala se je za Napoleona; opajala jo je njegova veličina, njegov pogum in način, kako je hotel urediti svet. Poznala pa je tudi Napoleona od človeške strani; saj se je zatekala Jožefina k njej, kadar sta se z Napoleonom sporekla; vse podrobnosti je Jožefina zaupala gospe pl. Remusat. Ko je prišla gospa pl. Remusat večkrat v stik s cesarjem, je njeno navdušenje precej izhlapelo. Po tej družini je spoznal Talleyrand Napole-

ona prav od vseh strani, dobrih in slabih, človeških in vladarskih. Mož, ki je gradil in razkoševal Evropo, se je zanimal tudi za dvorske čenče in marnje.

Gospa pl. Remusat je spisala o svoji dolgoletni službi pri Jožefini in v Tuilerijah spomine. V teh spominih opisuje podrobno vse takratno dvorsko življenje. Knjiga opisuje brez pretrzanosti osebe in dogodke. Zenske so je rade brale, saj je gospa popisala obleke, nakit, navade in značaje skoraj vseh sodobnikov tistega časa. Opisala je značaj Napoleona in Jožefine, ki sta bila drug na drugega vedno ljubosumna. Ti spomini, ki so izšli leta 1880 (izdali so jih potomci pisateljice), so zdaj na novo izšli v italijanščini pri založniku Einaudiju v Torino.

V začetku gospa pl. Remusat Talleyrandu ni zaupala, bila je pred njim v zadregi in ni vedela, kako naj se vede in zdrži; motil jo je njegov dvoumni in podsmehljivi način govora. Zdel se ji je vse preveč žaljiv in posmehljiv, da bi ga imela za resnega človeka. Toda Talleyrand je vztrajal ob zakonec. Večkrat ju je posečal. Zakonec sta vodila razkošno gospodinjstvo. Napoleon jima je dal v ta namen velike vsote na razpolago. Polagoma sta se sprijaznila Talleyrand in gospa de Remusat toliko, da ji je knez zaupal celo svoje politične misli in naklepe, ki so bili precej drugače usmerjeni, kakor načrti njegovega gospoda, cesarja Napoleona. Talleyrand je jasno izpovedal, da na svetu niso samo Francozi in Napoleon, ampak tudi še drugi gospodje.

Gospa de Remusat ni tiščala vanj, da bi se ji polnoma odprl; marveč jo je motila večna menjava med dobroto in hudobnostjo, ki jo je opazovala na knezu. Ko pa je gospa izgubila svojo mater, ji je knez izkazoval toliko sočutja, da mu je nazadnje rekla: »Saj ste vendar le boljši, kakor se kaže!«

Talleyrand ji je odgovoril: »Način, kako je kdo preživel svoja otroška leta, vpliva na vse po-

Dobra udeležba na turnirju namiznega tenisa

Korotanec Bradeško prejel prvo nagrado — Železničarji so v organizaciji neprekosljivi — 50 tekmovalcev opravilo 120 iger

Ljubljana, 16. novembra.

Zimsko sezono namiznega tenisa je otvoril letos Hermet z uspešnim turnirjem, ki je trajal večeraj z malimi presledki od 8 zjutraj do 5 popoldne. Igrali so v spodnji dvorani Mikičevega hotela, kjer smo videli tri lepe, nove igralne mize. Izdelali so jih mizarji v železniških železnih. Ze zgodaj zjutraj je bilo precej zanimanja za potek tekmovalca, katerega se je udeležilo 50 igralcev. Imeli so tudi precej obiskovalcev in cenijo, da se jih je zglasilo tekmo dneva okrog 500.

Med tekmovalci je bilo 22 Hermetov, 6 Korotancev, 2 mladikarja in 18 neorganiziranih. V izločilnih tekmah smo doživeli prvo presenečenje, ko je odpravil Dular gibčnega Bogataja z 2:1. V glavnem turnirju so igrali v treh obdobjih. Kdor je hotel zdržati preko drugega kola, je moral pokazati že solidno znanje in zadostno mero nadarje-

znost. Tu so se odlikovali in obnesli trije bratje Strojnik, Bradeško, znana atleta Merala in Milanovič, pa Dular ter Recek. Vprašanje pa, kdo bo odnesel lep pokal, dar Dopolarova, je bilo še vedno odprto.

Izidi III. kola so bili: Milanovič : Dular 2:1, Strojnik A. : Recek 2:0, Strojnik R. : Strojnik III. 2:0, Bradeško : Merala 2:0.

Finalne borbe so bile mestoma prav vroče in napete. Potekle so takole: Bradeško : Strojnik A. 3:0 (21:17, 21:14, 21:19), Strojnik R. : Milanovič 3:0 (21:11, 21:16, 21:17), Strojnik A. : Milanovič 3:1 (19:21, 21:19, 21:6, 21:18).

Bradeško : Strojnik R. 3:1 (21:19, 21:19, 19:21, 21:18).

Bradeško : Milanovič 3:1 (21:18, 20:21, 21:12, 21:15).

La Stampa — P. Anfilio.)

Na krovu italijanske podmornice, ki se je po uspešnih bojih na Atlantskem oceanu vrnila v svoje oporišče.

Torek

Okoli petih popoldne, ko je bila kongregacijska dvorana že polna dijaštva, je predsednik četrtošolski Andrej Salmič potegnil iz notranjega žepa notes. Tedaj je nekaj zavnelo na tla. Bliznji obrazi so se ogledali proti mizi in videli, kako je predsednik naglo pobral in spravi žlico, ki jo je bil po nerodnosti potegnil s papirja. Zmedel se je in rahlo zarde, potem pa je začel sestanke in ga vodil z veliko spretnostjo. Nekateri drugi, ki smo tudi nosili vsak svojo žlico s sabo — mi samostanci — smo bili ponosni na Salmiča. Predsednik, in kdaj kakor mi z očrnelo, neumito žlico, zmerom jo ima pri sebi ko berač, v desnem notranjem žepu...

Mleko, zelje, fižol, repa, žganci, polenta... gorko, mrzlo, sveže, prestano...

Obležal sem v postelji, medtem ko je zunaj snežilo. Soba je bila velika in svetla, tiha in tuja. Zelo se mi je krčilo v bolečinah, jaz pa sem mislil na šolo: prvič odsoten... — Ko je prišel zdravnik in me pregledal, je odločno dejal:

»Potrebna je takojšnja in temeljita sprememba hrane.«

Kako? Kam?

»Po hišah si izprosile,« je svetlovala gospodinja. »Saj se tudi mnogi drugi tako preživljajo.«

Ob gosposkih vratih so se plaho oglašali zvonci.

»Jaz sem siromašen dijak... če bi mi mogli dati hrano en dan v tednu...«

— Pri nas boste dobivali večerjo ob četrtnih in petkih...

— Ponedeljek imate še nezaseden? Torej ponedeljek...

— Kosilo ob nedeljah...

— K nam bi prihajali ob torkih, če vam je prav...

navadi sedel na svoj prostor pri oknu, tako da sem bil obrnjen proti kuhinjskim vratom.

Nenadno so se vrata odprla... in zagledal sem vrsto otrok — najstarejši je zorel za prvo šolsko klop — najmlajši je bil komaj shodil. Ob otrocih sta stala gospod in gospa in se smehljala.

Prvi je pristopil Janez, povedal prisrčno voščilo in položil predme debelo pomarančo. Za njim je prišla Tinka s svojim voščilom in z nekoliko drobnejšo pomarančo, nato Marija, njej je sledila Katica, nazadnje pa je prišla Francelj. Gledal me je samo s svojimi velikimi očmi in ni spravil besede iz sebe, drobno pomarančo je dal na mizo...

Pred mano je bilo pet pomaranč kakor pet nedolžnih otroških src. Nisem mogel do besede spričo iznenadenja. Vse je bilo tako lepo ko v snu... in zunaj se je v vriskajoči sončni luči belil sneg.

Ali se ni tedaj v mojem mladem, nepopačnem srcu rodil vzklík: »To je vzorna družina! Srečna taka družina!« Ali sem slutil, da se bo po letih vračala misel na tistih pet pomaranč razne debeline... na petero zdravih in pridnih otrok... in da se bo porodila želja: »Imeti tako družino! Imeti tak dom?« In kdaj siromašnemu, boječemu četrtošolcu napraviti veselje...

Tedaj, če se bo kdaj zgodilo, bodo Janez, Tinka, Marija, Katica, Francelj in še kdo že odrasli ljudje. In duhovni gospod Andrej Salmič bo le nerad mislil, kako je davno nekoč nosil žlico v desnem notranjem žepu, da mu je bila čisto v napoto in celo v posmeh.

Čas pa gre dalje. Nova ubožna mladina hodi po hišah, kjer živijo dobre družine. Gotovo ima tudi ona svoj najljubši dan v tednu, tudi ona ga bo uvrstila med najlepše spomine in ga okrasila z vso lučjo, kakor sem jaz obdal s hvaležno gloriole in nepozabnostjo svoj torek.

V. B.

Tako je pripadlo prvenstvo turnirja Bradeški s tremi zmagami: drugi je bil Strojnik A. (2 zmage), 3. Strojnik R. (1 zmaga), 4. Milanovič. Prva dva sta Korotanca, tretji in četrti pa člana Hermesa.

V tolažilnem turnirju je nastopilo 32 igralcev. Objavljamo rezultate, začeni s III. kolom: Bogataj : dr. Zebot 2:0, Peterca : Kocmur 2:0, Merala II. : Bakovnik 2:0, Potočnik : Sajovic 2:0. Tako sta igrala v četrtem kolu samo še dva para: Bogataj in Peterca 2:0, Merala II. : Potočnik 2:0. V finalnem srečanju za tolažilno nagrado je premagal Bogataj Merala II. z 2:0 (21:18, 21:13).

Organizacija turnirja je bila prav dobra. Igrali so pri treh izvrstnih mizah istočasno, prav zadovoljiva pa je bila tudi razveševanja, ki so jo v ta namen posebej uredili. Luč je padala naravnost na sredino mize, tako da sta oba tekmeča enako dobro videla. Po končanem turnirju so poklicali zmagovalce k mizi z nagradami. Pozdravil jih je predsednik Hermesa, višji svetnik drž. žel. dr. Mauri, ki je poudaril, da ima Hermes v namiznem tenisu že lepo tradicijo, se zahvalil sodelujočim za številno udeležbo in jih bodril, naj vztrajajo v delu za napredek našega športa. Bradeško je prejel za tem prvo darilo, lep pokal, ki ga je poklonil inspektor Liberati. Ostali tekmovalci so prejeli praktična darila, kakor pisalno garnituro, likerni servis, opremo za namizni tenis in podobno.

V vsem so odigrali večeraj 120 iger; v dvorani so skakljale drobne bele žogice od zore do mraka. Vse je bilo točno in brez pritožb kakor se pač spodobi za prireditelje železničarjev, ki so tudi tokrat pokazali veliko smisla za organizacijo, točnost in red.

Nogometno popoldne na Stadionu

Mars : Zabiak 13:0 — Tobačna tovarna : Ljubljana—Mars (kombinirano moštvo) 2:1

Prvotno smo bili obveščeni, da bo sodelovala Mladika namesto Ljubljane, dejansko pa je imel prireditelj težave s četrtnim moštvom. Ne bomo ugaibali, kje je zaškrpalo, videli smo le, da je bilo na igrišču samo 5 igralcev Ljubljane, ostala mesta pa so zpolnili z Marsovi, ki so pravkar končali prvo tekmo.

Vreme je bilo precej mrzlo in tudi igra, ki se je razvijala na zelenem travniku, ni mogla ogreti gledalcev. Najprej je nastopil Mars proti Zabiaku. Moštvo Marsa ima nekaj odličnih moči, povrh pa še vratarja, ki se popravlja od igre do igre. Zabiak je mlado moštvo, kateremu manjka tehnika z žogo, pa tudi fizično so šibki. Ze v prvem polčasu se je povzpela razlika na 8:0 v škodo SK Zabiaka. Zlasti slab je bil vratar, kateremu se je poznalo, da ni vajen stati med podboji. V drugem polčasu so ga zamenjali z igralcem, ki je bil precej sigurnejši. Izostil jih je samo še pet in končni izid je bil 13:0 na čast in slavo Marsa. Napad Zabiaka je večeraj naravnost pozabil na svojo vlogo, ki bi moral obstajati v snovanju napadov. Tako pa, v drugem polčasu se mu ni niti enkrat posrečilo, da bi prodrl do vratarja Porenca. V hudo nanoto je bil Zabiaku spet postavljen Salmič, ki je stal neke v sredini igrišča ter držal žogo pred seboj. Kdor ga moti, opazi, da je v njem prava nogometna žilica, kakor tudi v marsikaterem igralcu, ki se bori za barve Marsa.

V drugi tekmi je nastopil prireditelj turnirja Dopolarova tobačne tovarne proti enastorici, ki so jo sestavili na licu mesta. Pet igralcev je prišlo od Ljubljane, pet jih je dal Mars, enajsti pa je bil sodnik, ki je sodil prvo tekmo.

V začetku se je zdelo, da bomo videli živahno tekmo. Na obeh straneh je bilo precej elana. Novodošli igralci so hoteli ogreti, možje od Marsa pa so bili še vedno dobro razpoloženi. Kar videti jim je bilo, da so si zaželeli bolj odprte in sproščene igre, kakor je bila prva.

Prvi gol na škodo moštva tobačne tovarne je zabil Haeler v peti minuti. Ti pa niso klonili in so vračali z nevažnimi napadi. Vrtar Porenta je imel priložnost pokazati, da zna varno in pravočasno ločiti žogo. Ukanili so ga šele po dolgotrajnem valovanju igre, ko je poslal Pavlič moštvskega strel naravnost nad prečko.

Pozneje je postalo očito, da ne morejo igrati fantje dveh tekem isto popoldne brez odmora. Kondicija kombiniranega moštva je začela počati, podjetnost pa ni popustila niti na prvi niti na drugi strani. Kljub temu pa igra ni bila več lepa in tudi ne zanimiva. Zmagovalni gol Dopolarova je dal Nagode. V nedežno bosta prišla potem takem v finale Mars in Dopolarova tobačne tovarne.

»Stoj, Livorno!« je dejal Bari

Kar nas je pri sedmem kolu državnega nogometnega prvenstva najbolj zanimalo, je bilo vprašanje, če bo Livorno tokrat popravil obe točki, kakor jih je šest tednov po vrsti. Gladko je opravil doslej z dobrimi moštvii, večeraj pa je sprejel v goste enajstorico Barija. Tistega Barija, ki je lansko leto zmagal v B razredu in se šele letos uvrstil med najboljše kot Benjamin. In prav temu Bariju se je posrečilo, da je iztrgal Livorno prvo točko. Izid je bil 1:1. Tako ima Livorno danes »samo« 13 točk namesto 14. Bari ga je zaustavil pri nesrečni številki. Kako bo naprej?

Dalje moramo pohvaliti Benečane, ki so premagali Milančane v njihovem stadionu z 2:0. Ni to malo, zakaj pri Benečanih letos nekaj škriplje in so bili do večeraj na zadnjem mestu, medtem ko smo brali lansko leto njihovo ime na vrhu ali tlik pod vrhom razpredelnice. Roma je odpravila Atalanto z 2:1. Triestina je spet remizirala, v ostalem pa je pregled večerajšnjih rezultatov v A razredu takle:

Milan: Venezia — Milano 2:0.

Vicenza: Torino — Vicenza 1:0.

Firenze: Fiorentina — Liguria 5:1.

Rim: Roma — Atalanta 2:1.

Genova: Genova — Lazio 6:5.

Torino: Juventus — Bologna 3:1.

Livorno: Livorno — Bari 1:1.

Trieste: Triestina — Ambrosiana 0:0.

Vrstni red moštev in točke: Livorno 13, Torino 10, Genova, Fiorentina 9, Roma, Ambrosiana Bari 8, Lazio 7, Juventus, Milano 6, Triestina, Vicenza 5, Venezia, Atalanta 4, Liguria 3.

V B razredu so igrali večeraj takole: Pro Patria : Pisa 1:0, Novara : Pescara 1:1, Alessandria : Savona 5:0, Modena : Cremonese 3:0, Brescia : Udine 3:2, Aconitana : Siena 1:0, Spezia : Palermo 2:0, Padova : Fanfulla 4:1, Napoli : Mater 5:0. Vrstni red moštev in točke: Spezia 12, Napoli 11, Padova 10, Aconitana, Brescia, Pro Patria 9, Alessandria 8, Modena, Cremonese 7, Pisa, Novara, Palermo 6, Fanfulla, Udinese 5, Savona, Pescara 4, Siena, Mater 3, Aconitana in Savona sta zaočnili še za eno tekmo.

Nemški rokoborci so merili svoje moči v Mannheimu z madžarskim državnim predstavništvom. Po dvodnevni borbi, ki so jih gledali v soboto in večeraj, je bilo stanje 5:3. Nazadnje je šlo še za odločitev v najtežjem razredu. To pa je bilo za gledalce veliko prekratko: v 90 sek. je položil Nemeec Madžara na pleča in s tem odločil dvoboj z rezultatom 4:3 v korist Nemcev.

A. Fogazzaro: 39

Palača ob jezeru

Steinogge se je tiho umaknil in sedel na obzidek, ki je obdajal prostor pred cerkvijo. Srce mu je močno utripalo. Kako ga bo pogledala Edita? Prav kmalu je prihitela iz cerkve s smešljajom obrazom. Dejala mu je, da je vedela, da je tukaj, čeprav ga ni videla, ker že pozna njegov korak. Prosila ga je, naj ji oprostijo, ker jo je moral čakati. V naglici je pozabila svoj sončnik v cerkvi.

»Očka,« je dejala smešljaje, »bi hotel iti ponj?«

Steinogge je brž stekel v cerkev, a še preden je došel do klopi, kjer je prej klečala Edita, je zagledal župnika, ki mu je prihajal nasproti s sončnikom v roki in se mu priklonil.

»Je vaš?« ga je vprašal duhovnik.

»Hčerkin je.«

»Si hočete morda ogledati kor, zakristijo... Imamo znamenite umetnine Luina in Caravaggia... morda bi vas zanimalo...«

»Hvala lepa,« je dejal Steinogge, ki je ob imenih Luina in Caravaggia ostal z odprtimi usti. »Morda bi povedali gospodični hčerki...«

Steinogge se je priklonil in odšel, da sporoči Editi župnikovo povabilo. Kmalu se je vrnil z njo.

Duhovnik jima je prišel nasproti, nekoliko v zadregi, si mel roke in srkal zrak skozi stisnjene ustnice, kakor človek, ki je pomočil prst v vrelo vodo. Imel je kakih šestdeset let. Njegovo čelo je bilo visoko, pogled živahen in naven, njegov obraz, glas in hoja so pričali o njegovi iskrenosti. Iz vse njegove zunanosti je vela odločnost, ki pa jo je blažila nekaka boječnost. Pokazal je Steinoggeju in Editi dve sliki, ki ju je prej omenil. Caravaggiova slika je predstav-

ljala mučeništvo sv. Lavrencija in je bila polna življenja. Steinogge se na slikarsko umetnost ni prav nič spoznal in je zato hvalil sliko, kar je le mogel. Edita pa je molčala. Druga slika pa je predstavljala glavo Device. Edito je pogled nanjo kar prevzel. Povedala je župniku s svojim mirnim glasom, da je tukaj in da je zdaj prvič občutila sladkosti Italije. Kako to, da je ta siromašna podeželska cerkev skrivala tak zaklad? Duhovnik je zardel in priznal, da je slika bila prav za prav njegova last in je predstavljala dragocen družinski spomin. Zdelo se mu je, da je bil umetnik navdihnut od Boga, ko jo je slikal in zato je smatral, da je njeno mesto v svetem kraju. V njegovi siromašni in skromni cerkvi je ta Marija bila kar na mestu. Prosil je gospodično, če mu dovoli, da ji razkaže najfiniješe oltarne prte in najdragocenejša mašniška oblačila. Iz njegovega vprašanja je zvenela želja, da bi sprejela njegovo ponudbo. Vse je bilo lepo razporejeno po predalih v zakristiji od snežnobelih prtičkov, do dragocenega mašnega plašča, ki ga je šele pred kratkim dobil iz Novare. Vsak kos posebej je razgrinjal in zopet skrbno spravljal s pravo žensko nežnostjo.

»Vidim, gospod,« je dejal Steinoggeju, »da se vprašujete, čemu tolika razsipnost. Take stvari so primerne za ženske, ne za starega duhovnika. Kaj hočete? Preprosti ljudje imajo nad tem veselje. Počastiti hočejo na ta način Boga; Gospod pa gleda na sree.«

Ni pa povedal, koliko je sam prispeval in kako si je moral za to pritrgovati od ust. Bil je iz plemiške družine; ker pa je imel mnogo bratov, jim je prepustil očetovo dedščino. Bratje, ki so ga dobro poznali in ljubili, so mu malo pred Steinoggejevim in Editinim obiskom podarili orgle. Ko je prvokrat zapel »Dominus vobis« pri prvi slovesni maši, ki so jo spremljale nove orgle, je don Inocencij obstal dve minuti

z razprtimi rokami, obrnjen proti koru ter užival zvoke in lesketanje novih orgel. Hotel je obiskovalcem pokazati tudi orgle. Edita je bila tako ljubezna, njen oče tako vljuden, da je duhovnik kmalu premagal svojo boječnost in ko je z njima prišel iz cerkve, je pozabil celo na zakletko in ju začel izpraševati o njuni domovini, o navadah, o umetnosti.

Steinoggeju so se oči lesketale od zadovoljstva. Z veliko vnemo in navdušenjem je pripovedoval o svoji domovini. Včasih je v svojem navdušenju nekoliko pretiraval, tedaj se je Edita molče nasmehnila ali pa mirno naredila kako pripombo, ki pa župniku ni bila po volji.

»Pustite gospodična,« ji je dejal; »naj verujem v lepe stvari, o katerih mi pripoveduje vaš gospod oče. Ubog duhovnik sem, ki ni ničesar videl, ničesar slišal in ki ne zna ničesar. Kljub temu pa mislim, da ima on prav.«

Ko je Steinogge slišal to izjavo in to, da mu je župnik dejal »gospod oče«, se je čutil tako srečnega, da bi ga bil najraje objel, kljub njegovemu črnemu talarju.

Med pogovorom so dospeli do lesene ograje, ki je obdajala vrt župnišča. Don Inocencij je povabil očeta in hčerko k sebi na kavo. Steinogge je takoj sprejel povabilo. Njemu in župniku se je zdelo, da sta že stara znanca.

Župnišče je stalo na sredi poti med cerkvijo in vasio. Mala bela hišica s hrbtom obrnjena proti goram in je sredi cvetočega vrtička zrla na travnike, ki so se raztezali proti jezeru. Vrtiček je bil štiriostran in obdan z nizkim zidom. Dališe in vrtince so se vrtile ob živih mejah, za katero se je bohotila raznovrstna zelenjava. Za hišo se je svet polagoma vzpenjal. Tukaj je sadno drevje delalo prijetno senco. Sobe v župnišču so bile majhne, a snažne in svetle. Z oken, ki so gledala proti jezeru, je razgled bil nenavadno lep.

Župnik je gospema pokazal ta razgled, razkazal jima je salonček, delovno sobo, kjer je hranil večerpij prazgodovinskih posod, ki jih je našel v neki jami ob jezeru in ki so se mu zdeli pravi zaklad. Obžaloval je, da ni mogel najti nobenega priostrenega kamna, ki bi se mogel smatrati kot prazgodovinsko orožje. Steinogge je z velikim zanimanjem poslušal njegovo razlago.

Edita pa je medtem občudovala travnike, ki so jih pokrivale temne sence oblakov, črne strehe vaških hiš, ki so se skrivale med murvami in orehi, in jezero, ki se je od tu zdelo kakor svetla jeklena plošča sredi zelenih travnikov.

Stara služabnica Marta jim je postregla s kavo. Čas je hitro mineval ob prijetnem razgovoru.

Ko je Marta odnesla posodo, je don Inocencij vprašal:

»Ostanete še dolgo pri grofu?«

»Ne vem,« je dejala Edita in pogledala očeta.

»Ne vem,« je raztreseno odgovoril tudi Steinogge.

»Oprostite, da vas vprašujem,« je povzel don Inocencij, »tako rad bi se še kdaj sešel v vami.« Steinogge se je ves zbehan začel zahvaljevati.

»Upam, da si bova še dobra prijatelja,« je dejal in prožil duhovniku roko.

»Brez dvoma,« je odvrnil don Inocencij in mu jo pritrčno stisnil. »Preden se poslovite, želim, da si ogledate še moje cvetlice.«

Njegove priljubljene cvetlice so bile razvrščene v dveh dolgih vrstah ob hiši. Prevladovala so krvonožnice in vanilije.

»Ali niso lepe?« je vprašal don Inocencij.

»Krasne,« je odvrnil Steinogge.

»Utrgajte vaniljin cvet za gospodično.«

»Ooooh!«

»Utrgajte ga vendar! Jaz ne znam teh stvari.«

Mali oglasi

Službe

Dobe:
Kuharico samostojno, iščemo za takoj k majhnim družinam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6360.

Mlado služkinjo priprosto, pošteno, iščem. Tržaška cesta 8-1, dno.

Prodamo

Tulipane in krokeze originalne holandske smo dobili **Sever & Komp. Ljubljana**

Črno redkev

1 kg 1 liro nudl Sever & Komp., Ljubljana.

Otroško posteljico

dobro ohranjeno prodam. Zvezničarjeva ulica št. 6, Sp. Siska.

Pločevinasta pečica

ki se pritrdi k peči za stredno drvo, napredaj. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6373.

Kupujte pri naših inserentih

GOSPODJE POZOR! Klobučarna »PAJK« strokov. očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolf Paik, Sv. Petra c. 88

Berite Slovenca

in oglašujte v njem!

Filatelija

Zbirke znamk
kupim: Stara in Nemška Avstrija, Jugoslavija in balkanske države, Češko-slovaška, Ogrska, Rusija, žigosane ali nežigosane! Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Filatelijo« št. 6377.

Kupimo

Lepe, suhe jesenske gobe kupuje **GOSPODARSKA ZVEZA**

Zimski plašč za šletno deklico, kupim. Cirila Jeglič, Ilirska 27.

Sobe

Iščete:
Dijak - srednješolec išče stanovanje pri skrbni gospodinjici. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Dijak« št. 6374.

Knjige

Sauerjevo
italijansko-nemško slovnico, večjo izdajo, dobro ohranjeno, kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6294. (k)

Novinarsko društvo v Ljubljani sporoča, da je njegov dolgoletni član, gospod

Filip Omladič

glavni urednik »Domovine« in urednik »Jutra«

v soboto, dne 14. novembra 1942, umrl.

Zvestega in zaslužnega člana bomo vedno ohranili v častnem spominu!

V Ljubljani, dne 16. novembra 1942.

»Novinarsko društvo« v Ljubljani

Zahvala

Za vse izraze ljubezni in sočutja, zlasti pa za molitve ob smrti našega ljubljenega očeta, gospoda

AVGUSTA PIRCA

učitelja v pokoju

vsem najiskrenejši Bog plačai!

Ljubljana, 16. novembra 1942. Rodbini: Pirčeva - Komarijeva.

Po večno plačilo je poklical Vsemogočni našo predrago sestro, teto in svakinjo, gospodično

ŠPENKO ANO

trgovko

v 77. letu starosti. — Na zadnji poti jo spremimo v torek, dne 17. novembra 1942, ob pol treh popoldne z Žal, iz kapelice sv. Janeza, na pokopališče k Sv. Križu.

Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, 14. nov. 1942. Zalujoče rodbine: Špenko, Maček, Lukič.

Zahvala

Ob priliki smrti naše predrage mame, stare mame in prababice, gospe

Ane Javornik roj. Zorc

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so sočustvovali z nami ali na kateri koli način počastili spomin umrle. Prav posebno zahvalo pa izrekamo: g. dr. Fedranu za njegovo dolgoletno požrtvovalno zdravljenje, g. dr. Horvatu za njeno ljubeznivo in skrbno nego, preč. duhovščini v Žalni in Grosuplji za tolažbo v boleznih in za poslednje spremstvo, spoštovanemu učiteljskemu zboru in šolski mladini v Žalni, prav tako domačim pevcem. Nadalje se iskreno zahvaljujemo sovaščanom in vsem iz Grosuplja, ki so se tako lepo posloviili od naše predrage mame. Vsem darovalcem prekrasnih vencev in lepega cvetja, vsem darovalcem v dobre namene naša najiskrenejša zahvala.

Žalna, 16. nov. 1942. Zalujoči ostali

Edgar Wallace: 5

Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

Zoprno mu je bilo, lagati ji, in tudi ta nedolžna laž se mu je upirala.

»Bojim se, da si preživel kaj neprijeten večer,« je pripomnila. »Kara ni bil posebno zabaven.«

In ga je zamišljeno pogledala.

»Ni se dosti spremenil,« je počasno odgovoril.

»Nenavadno lep človek je, kajne?« je še občudovaje vprašal. »Ne razumem, kaj si neki videla v meni, ko ti je bil na razpolago človek, ki ni samo bogat, temveč tudi eden najlepših na svetu.«

Grace se je kakor zdrnila.

»Videla sem neko posebnost v značaju gospoda Kara, ki ni posebno lepa,« je odgovorila.

»O, John, jaz se bojim tega človeka!«

Pogledal jo je neznansko začuden.

»Bojiš se ga?« je vprašal. »Moj Bog, Grace, kaj praviš? Jaz sem prepričan, da bi napravil zate vse, tudi nemogoče.«

»In prav zaradi tega se ga bojim,« je tiho odgovorila.

Pravega razloga, zakaj je tako govorila, ni marala razkriti. Remingtona. Kara je prvič srečala v Solunu pred dvema letoma. Potovala je po Balkanu s svojim očetom, kar je bila zadnja pot slovitiga arheologa, in je prvič videla tega Grka, ki naj bi pozneje tako vplival na njeno življenje, na obodu pri ameriškem konzulu.

O tem človeku z Zevsovim obrazom, z uglašenim vedenjem in neizmernim bogastvom so pripovedovali najrazličnejše zgodbe. Pravilo so, da je bila njegova mati Amerikanka, ki so jo ugrabili albanski roparji in jo prodali nekemu albanskega glavarju, kateri se je vanjo zaljubil in prestopil iz ljubezni do nje v protestantsko vero.

Kara je bil vzgojen v Yaleju in v Oxfordu, imel je neznanska bogastva in bil prav za prav kralj v nekem gorskem okraju štirideset milj od Drača. Tu je vladal kot absoluten gospodar v sijajni hiši, ki mu jo je zgradil neki italijanski arhitekt in je bila v njej vsa oprava in oprema iz vseh razkošnih središč sveta.

V Albaniji so ga imenovali Kara Rumo, kar pomeni Črni Roman, vendar brez nikake zveze z njegovo zunanostjo, ker je bil svetle polti kakor kak Šaks in so bili njegovi kratko prištrizeni kodrastil lasje skoraj zlati.

Zaljubljen se je v Grace Terrell, ki so jo spočetka njegova prizadevanja zabavala, pozneje pa se ga je začela bati, ker njegova ognjevitost in strast nista bili hlinjeni. Jasno mu je povedala, naj ne goji nikakega upanja, da bi mu mogla vrniti ljubezen, in še zdaj jo je mrzilo ob spominu na prizor, ko je pokazal posebno stran svojega divjega značaja, ki ni povzročila predsodkov. Naslednji dan ga ni videla, a dva dni pozneje, ko se je vračala čez bazar s plesa pri generalnem guvernerju, so ustavili njeno kočijo, njo potegnili z voza in zadušili njeno vpitje z robcem, prepojenim z nenavadno sladkobo aromatičnega parfuma. Napadalec so jo ravno hoteli spraviti v neko drugo kočijo, ko je prišla na ono mesto skupina angleških mornarjev, ki so bili na dopustu, in ne da bi vedeli, kakšne narodnosti je dekle, so jo rešili.

Grace v dnu svojega srca ni dvomila, da ne bi bil zapleten Kara v ta srednjeveški gozdisk, tako priti do žene, a ni o tem doživljaju svojemu možu ničesar povedala. Do dne svoje poroke je stalno dobivala bogate darove, ki jih je pa vedno vračala na edini ji znani naslov — na Karovo posestvo v Lemaz. Kak mesec po svoji poroki je zvedela iz časopisov, da je ta »leader grške družbe« kupil ogromno hišo na Cadogan Squaru, in potem še z začudenjem in s strahom, da se je

Kara seznanil z njenim možem še pred potekom medenih tednov.

K sreči njegovi obiski niso bili pogosti, a vedno večja zaupnost med Johnom in tem čudnim in neuganim človekom jo je vedno vznemirjala.

Ati naj bi zdaj, zadnji trenutek, pripovedovala svojemu možu, česa vsega se boji in kaj vse sumi?

Preudarjala je. Nikdar še ni bila tako pripravljena, da bi mu tako odkrito zaupala kot zdaj, ko je sedel v udobnem naslanjaču z nekoliko bolšeečimi očmi, ves zmujen v svojem premišljevanju. Če bi bil manj zaskrbljen, bi govorila. Ko pa ga je videla tako zamišljenega, je zaobrnila pogovor na zadnje njegovo delo, veliko skrivnostno zgodbo, ki je pomenila, če že ne bogastva, vsaj izdaten vir dohodkov.

Ob treh četrtih na enajsto je pogledal na uro in vstal. Grace mu je pomagala obliči plašč, narkar je za trenutek neodločno postal.

»Ali si kaj pozabil?« ga je vprašala.

»Ali naj se ravnam ko Karovem nasvetu?« je ugibal sam zase. Na vsak način bi bilo prijetno srečati se s človekom, ki mu je divje grozil, da ga spravi ob življenje; ako se sestane z njim neoborožen, bi pomenilo, da izziva Previdnost.

Vsa zadeva je bila seveda smešna, a smešno je bilo tudi, da si je šel izposojati denar, smešno, da mu je bilo posojilo potrebno, in vendar je špekuliral, ravnajoč se po enem najboljših nasvetov — po Karovem nasvetu.

Nenadoma se mu je posvetilo. Kara mu vendar ni naravnost svetoval, naj bi kupil delnice romunskega zlata, temveč je govoril samo o možnem sijajnem njihovem donosu. Pomislil je še trenutek, potem pa se počasi vrnil v svojo sobo, odprl predal pri pisalni mizi, vzel iz njega skrivnostni mali browning in ga spustil v žep.

»Ne bom se dolgo mudil zunaj, draga,« je rekel ženi, jo poljubil in odšel v temo.

Kara se je zleknil na sedež udobnega luksuznega avta in začel potihoma peti neko arijo, medtem ko je šofer previdno vozil po neki ne posebno varni cesti. Dež je še vedno lil in Kara je moral brisati zamaglena stekla, da je mogel ugotoviti, kje je. Vsako toliko je pogledal, kakor bi koga iskal, potem se je z veseljem nasmehom spomnil, da je spremenil prvotni načrt in da je določil za sestanek čakalnico ob Lewsovem križišču.

Tam je dobil nekega možica, ki je bil do ušes zapet v ohlapen plašč in si grel noge ob ugašajočem ognju. Ko je vstopil Kara, je vstal in odšel na njegovo znamenje iz sobe.

Neznaneč očividno ni bil Anglež. V obraz je bil bolešno blede, lica je imel udrti in neurejeno, skoraj skuštrano brado.

Kara ga je odpeljal na konec temnega perona, preden je spregovoril.

»Ali ste vse uredili, kakor sem naročil?« je trdo vprašal.

Govoril je arabski in oni je odgovoril v istem jeziku.

»Vse, kar ste naročili, je opravljeno, efendi,« mu je ponižno odgovoril.

»Ali imate revolver?«

Možje je priklimal in udaril ob žep.

»Napolnjen?«

»Ekseelencija,« je vprašal oni začuden, »čemuj naj bi revolver, če ni napolnjen?«

»Ali ste razumeli, da tega moža ne smete ubiti?« je rekel Kara. »Proti njemu smete samo pomeriti. Da bo varnejše, bo najbolje, da revolver takoj izpraznite.«

Ves začuden je možje ubogal in izpraznil naboj.

»Patrone vzamem jaz,« je rekel Kara in iztegnil roko, nazar je spustil male nabojne cilindre v žep, pregledal še revolver in ga potem vrnil lastniku.